

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra politologie

**Podpora hnutí MOVADef ze strany studentů Universidad Nacional
Mayor de San Marcos**

Diplomová práce

Autor: Sára Velenská
Studijní program: N6701 Politologie
Studijní obor: Politologie – latinskoamerická studia
Forma studia: kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D.

Hradec Králové, 2023

Zadání diplomové práce

Autor: Sára Velenská

Studium: F18NK0040

Studijní program: N6701 Politologie

Studijní obor: Politologie - latinskoamerická studia

Název diplomové práce: **Podpora hnutí MOVEDEF ze strany studentů Universidad Nacional Mayor de San Marcos**

Název diplomové práce AJ: Support of MOVEDEF movement by students from Universidad Nacional Mayor de San Marcos

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V této diplomové práci zanalyzuji vliv sociálně-ekonomických podmínek na podporu politického hnutí MOVEDEF ze strany studentů Universidad Nacional Mayor de San Marcos (UNMSM). Konkrétně se zaměřím na důvody nespokojenosti s aktuální politickou situací a motivy podpory zmíněného hnutí. Hnutí MOVEDEF, založené advokátem Abimaela Guzmána, vůdce Světlé stezky, lze bezpochyby považovat za pokus o politickou návaznost této guerillové organizace. Momentálně je, do jisté míry kvůli dřívějším aktivitám Světlé stezky, v Peru stále ještě významná podpora politické pravice, nicméně z důvodu sociálně-politických faktorů, které mají významný vliv na náladu ve společnosti, podpora politické levice narůstá. V případě Peru existují navíc další specifické okolnosti zvyšující pravděpodobnost návratu krajní politické levice. Mezi tyto faktory patří např. nedávné částečné osvobození bývalých levicových extremistů a nástup nové generace voličů bez zkušenosti s událostmi 80. a 90. let. V této diplomové práci se budu mimo jiné zabývat definicí politické levice v kontextu peruánské politiky a stranického systému, který v posledních letech doznal řady změn. Při zkoumání budu pracovat s následující výzkumnou otázkou: Jaký vliv mají socio-ekonomické podmínky a nedostatečné demokratické zastoupení na politickou podporu MOVEDEF ze strany studentů UNMSM?

Knižní: Cook, Alethia H. a Olson Lounsbury, Marie. 2017. Conflict Dynamics : Civil Wars, Armed Actors, and Their Tactics. Athens: University of Georgia Press Degregori, Carlos Iván, Appelbaum, Nancy a Stern, Steve. 2012. How Difficult It Is to Be God : Shining Path's Politics of War in Peru, 1980-1999. Madison: University of Wisconsin Press. Krajník, Franz. 2018. Uchuraccay. Lima: Universidad Peruana de Ciencias Aplicadas. Rojas-Perez, Isaias. 2017. Mourning Remains : State Atrocity, Exhumations, and Governing the Disappeared in Peru's Postwar Andes. Stanford, California: Stanford University Press. Comisión de Entrega de la CVR. (2004). Hatun Willakuy. Lima, Peru: Corporación Gráfica Navarrete. Novinové články: Mendoza, Waldo. 2019. Waldo Mendoza: El capítulo económico de la Constitución de 1993.? *Gestión*, 20. 12. 2020. Palacios, Rosa María. 2019. RMP: ¿Qué quiere cambiar la izquierda? Sería bueno que lo aclaren de una vez.? *La República*, 20. 12. 2020. Vásquez, César a Cruz, Rebeca. 2019. APP busca cambiar régimen económico de la Constitución. *Expreso*, 20. 12. 2020. Příspěvky v odborných periodících: Jave, Iris, Cépeda, Mario a Uchuypoma, Diego. 2015. La Acción Política Frente Al Estigma de La Violencia Entre Los Jóvenes Universitarios Posconflicto: Los Casos de La Universidad Nacional Mayor de San Marcos y La Universidad Nacional de San Cristóbal de Huamanga. *Antropológica* 33, č. 34, 187-202. Wills, Alexis. 2015. Complications of Collective Memory in Peru: A History of Marginalization, an Attempt at Inclusion. *JUIS: Journal of Undergraduate International Studies* 18, 77-90. Internetové: Movimiento por Amnistía y Derechos Fundamentales. <http://www.movef.net/> Dotazníky Přednášky na PUCP

Zadávací pracoviště: Katedra politologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Pavlína Springerová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 21.12.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala (pod vedením Mgr. et Mgr. Pavlíny Springerové, Ph.D.) samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Brně dne 28.4.2023

Sára Velenská

Poděkování

Děkuji Mgr. et Mgr. Pavlíně Springerové, Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a trpělivost při odborném vedení této práce. Děkuji také všem respondentům za jejich vstřícnost, otevřenost a čas, který mi věnovali.

Anotace

Velenská, Sára. 2023. *Podpora hnutí MOVAREF ze strany studentů Universidad Nacional Mayor de San Marcos*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, Diplomová práce.

Cílem této diplomové práce je prozkoumat, popsat a prohloubit porozumění motivace podpory hnutí MOVAREF ze strany studentů univerzity San Marcos (Universidad Nacional Mayor de San Marcos, UNMSM) s ohledem na sociálně ekonomické podmínky a demokratické zastoupení zájmů a potřeb občanů prostřednictvím oficiálně registrovaných politických stran. Nejen podpora zmíněného radikálně levicového hnutí, ale i četné protesty občanů a celková nálada ve společnosti totiž nasvědčují stále silnější nespokojenosti s děním v zemi. Právě studenti univerzity San Marcos jsou v Peru tradičně vnímáni jako tíhnoucí k levicovým ideologiím, a to zejména z důvodu historického pozadí, kdy na univerzitní půdě docházelo k šíření narativu Světlé stezky, za jejíž odnož je hnutí MOVAREF považováno.

Za účelem porozumění podpory zmíněného hnutí je zkoumáno, jakým způsobem studenti vnímají současné dění v zemi, s jakými myšlenkami a požadavky hnutí sympatizují, a které naopak odmítají. Data byla shromážděna pomocí dotazníkového šetření, přičemž zmíněné motivace pro podporu hnutí byly identifikovány z volných odpovědí za využití metody zakotvené teorie.

Klíčová slova: MOVAREF, San Marcos, Peru, radikální levice

Annotation

Velenská, Sára. 2023. *Support of MOVADER movement by students from Universidad Nacional Mayor de San Marcos*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, Diploma thesis.

The aim of this thesis is to explore, describe, and deepen understanding of the motivations behind the support of the MOVADER movement by students of the University of San Marcos (Universidad Nacional Mayor de San Marcos, UNMSM) with regard to socio-economic conditions and the democratic representation of citizens' interests and needs through officially registered political parties. In fact, not only the support of the aforementioned radical left-wing movement, but also the numerous protests by citizens and the general mood of society indicate a growing dissatisfaction with what is happening in the country. It is the students of the University of San Marcos who are traditionally perceived in Peru as gravitating towards leftist ideologies, especially because of the historical background of the spread of the Bright Path narrative on campus, of which MOVADER is considered an offshoot.

To understand the support for MOVADER, this thesis examines how students perceive current events in the country, which ideas and demands of the movement they sympathize with, and which they reject. The data were collected through a questionnaire survey, and the cited motivations for supporting the movement were identified from open-ended responses using the grounded theory method.

Keywords: MOVADER, San Marcos, Peru, radical left

Obsah

ÚVOD.....	1
1 METODOLOGIE.....	8
1.1 Respondenti	10
1.1.1 Původ respondentů.....	10
1.1.2 Povolání rodičů.....	12
1.2 Limity.....	12
2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	15
2.1 Politická levice.....	15
2.2 Demokratické zastoupení.....	16
3 OD VNITŘNÍHO KONFLIKTU PO ZHROUCENÍ STRANICKÉHO SYSTÉMU.....	18
3.1 Světlá stezka.....	18
3.1.1 Příznivci Světlé stezky.....	20
3.1.2 Světlá stezka po odsouzení Abimaela Guzmána	20
3.1.3 Světlá stezka a San Marcos	22
3.2 Vláda Alberta Fujimoriho aneb pád Světlé stezky i demokracie.....	23
3.2.1 Stranický systém.....	26
3.3 Sociální hnutí v Peru.....	28
3.3.1 Prostor pro radikální uskupení.....	30
4 Hnutí MOVADEF A JEHO PŘÍZNIVCI V KONTEXTU PERUÁNSKÉ POLITIKY.....	32
4.1 Povaha organizace	32
4.1.1 Kritika hnutí.....	33
4.1.2 MOVADEF dle zastánců hnutí	34
4.1.3 Sebe prezentace hnutí	35
4.2 Organizační struktura.....	36
4.3 Členská základna	37
4.4 Obraz studentů San Marcos v peruánské společnosti	38
4.5 Snahy o registraci hnutí jako oficiální politické strany.....	40
4.6 Prezidentské volby 2021	41
5 ANALÝZA DAT	43
5.1 Otevřené kódování.....	43
5.1.1 Příklady otevřeného kódování	43
5.2 Axiální kódování	44

5.3	Selektivní kódování	46
5.3.1	Výsledky selektivního kódování	46
5.3.2	Výsledná teorie	50
ZÁVĚR	.....	53
SEZNAM ZDROJŮ	.....	56
Literatura	.....	56
Internetové zdroje	.....	61
Přílohy	.....	66
Příloha 1 - Dotazníkové šetření	.....	66
Příloha 2 - Kódový klíč	.....	70

Seznam zkratek

CONARE	Comité Nacional de Reorientación y Reconstrucción
CVR	Comisión de la Verdad y Reconciliación
FUDEPP	El Frente de Unidad y Defensa del Pueblo Peruano
HDP	Hrubý domáci produkt
JNE	Jurado Nacional de Elecciones
MIDIS	Ministerio de Desarrollo e Inclusión Social
MOVADEF	Movimiento por Amnistía y Derechos Fundamentales
MRTA	Movimiento Revolucionario Túpac Amaru
OIT	Organización Internacional del Trabajo
PCP	Partido Comunista Peruano
QS	Quacquarelli Symonds
RPP	Radio Programas del Perú
SIN	Servicio de Inteligencia Nacional
UCDP	Uppsala Conflict Data Program
UNMSM	Universidad Nacional Mayor de San Marcos
USA	Spojené státy americké
VRAEM	Valle de los Ríos Apurímac, Ene y Mantaro

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Paradigmatický model.....	45
---------------------------------------	----

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Původ rodičů respondentů	11
Obrázek 2- Selektivní kódování	50

ÚVOD

Práce je zaměřena na vliv socioekonomických faktorů a nedostatečné politické reprezentace v otázce podpory hnutí MOVAREF ze strany studentů Universidad Nacional Mayor de San Marcos¹. Cílem výzkumu bude prozkoumat, popsat a prohloubit porozumění motivace podpory hnutí ze strany studentů výše zmíněné univerzity s ohledem na sociálně-ekonomické podmínky spolu se zastoupením jejich zájmů a potřeb prostřednictvím oficiálně registrovaných politických stran. Jelikož se demokracie v Peru vyznačuje významnou křehkostí a nálada ve společnosti nasvědčuje stále akutnější nespokojenosti nejen s pravicovými vládami, lze označit za velmi důležité se vybraným tématem zabývat a upozornit tak na existující problémy a demokratické hrozby v podobě sílícího levicového radikalismu.

Výběr univerzity byl podmíněn historickým kontextem, ve kterém byli, pro přítomnost organizace Světlá stezka na univerzitní půdě, studenti San Marcos se zmíněnou skupinou mnohdy spojováni, a za jejíž odnož je v dnešní době hnutí MOVAREF považováno (tématu Světlé stezky bude dále věnována kapitola 3.1). Vedle výše uvedených skutečností jde o jednu z mála státních univerzit v Peru, s čímž do jisté míry souvisí i zázemí, ze kterého studenti pocházejí. Často se jedná o příslušníky nižších příjmových skupin², přirozeně inklinujících k levicové politické orientaci, což platí i v případě respondentů tohoto výzkumu. Dle výpovědí respondentů je mnohdy právě univerzitní půda³ místem pro sdílení či šíření politických názorů⁴. To ovšem neznamená, že by vysoké školy, nevyjímaje univerzitu San Marcos, byly dnes pod vlivem politických

---

¹ Dále bude v rámci této práce používáno označení univerzita San Marcos.

² Pokud bereme v potaz spojování MOVAREF se Světlou stezkou, je paradoxem, že právě chudé obyvatelstvo bylo násilím během vnitřního konfliktu zasaženo nejvíce. Jak uvádí CVR (2004, s. 21), za kolébku ozbrojeného konfliktu je považováno Ayacucho, jeden z nejchudších regionů země, kde bylo zároveň zaznamenáno nejvíce obětí Světlé stezky.

³ Šíření politických idejí neprobíhá nutně v rámci výuky, nýbrž spíše prostřednictvím studentských spolků či spontánně mezi studenty v čase mimo vyučování. Znamé jsou nicméně i případy, kdy své politicky orientované názory předávali vyučující, jedná se ovšem spíše o výjimky.

⁴ Dalšími poměrně politizovanými institucemi jsou tzv. akademie, kde jsou studenti připravováni na přijímací zkoušky na univerzity. Dle respondentů se na těchto půdách občas vyskytují členové jistých hnutí za účelem hledání nových příznivců.

uskupení. Vůči přítomnosti MOVAREF na univerzitní půdě se naopak mnoho studentů i vyučujících důrazně vymezuje.

Vzhledem k tomu, že shromážděná data budou tříděna metodou zakotvené teorie, jejímž cílem je obecně vybudování teorie zkoumaného jevu za účelem lepšího porozumění v různých souvislostech (Řiháček & Hytych, 2013, s. 44), cílem této práce je nabídnout vysvětlení pro motivace podpory hnutí MOVAREF ze strany studentů univerzity San Marcos se zaměřením na vliv socio-ekonomických faktorů a demokratické reprezentace. Tato studie poskytne odpověď na otázky, zda politická radikalizace souvisí s aktuální socio-ekonomickou situací, ve které se studenti nacházejí a jestli je důvodem pro sympatizování se zmíněným hnutím skutečnost, že se necítí být reprezentováni žádnou z oficiálně registrovaných politických stran. Výzkumnou otázkou této studie je: „Jaký vliv mají socio-ekonomické podmínky a nedostatečné demokratické zastoupení na politickou podporu MOVAREF ze strany studentů univerzity San Marcos?“

Vedle analýzy vlivu socio-ekonomických podmínek a demokratického zastoupení tato práce ve výsledku nabídne rámcový popis studentů⁵ podporujících zmíněné hnutí s odpovědí na otázku, proč v současnosti krajně levicová hnutí vznikají. Bude prozkoumán způsob, jakým je hnutí MOVAREF studenty vnímáno se zaměřením na jejich postoj ke kontroverznímu požadavku všeobecné amnestie, dále bude prohloubeno porozumění důvodů požadavku nové ústavy a nakonec bude zkoumána případná existence rodinné návaznosti členství v levicových uskupeních.

Co se týče problematiky levicového radikalismu v Peru, nabízí se dvě otázky. Za prvé, proč vůbec taková hnutí jako je MOVAREF vznikají a za druhé, proč mají takovou podporu u mladé části populace? Pro ani jednu z těchto dvou skutečností neexistuje jednoznačné vysvětlení. Jasně ovšem je, že signalizují, že něco v dané společnosti není v pořádku. Navíc vzhledem k množství zastánců hnutí by se lehce mohlo zdát jako nezodpovědné tento jev ignorovat. O tom, že politický radikalismus může představovat hrozbu na celospolečenské úrovni, se nakonec přesvědčilo Peru v relativně nedávné

---

⁵ Vzhledem k tomu, že univerzita San Marcos se nachází v Limě, ve většině případů se jednalo o respondenty žijící taktéž v hlavním městě. Z tohoto důvodu závěry výzkumu nelze zobecnit na národní úroveň (na limity výzkumu je dále zaměřena kapitola 1.2)

historii. Pokud je tedy MOVAREF politickým křídlem Světlé stezky, podpora tohoto hnutí u mladé generace je nepochybně tématem hodným pozornosti. Tímto nemá být řečeno, že zmíněné hnutí představuje nebezpečí rozměrů vnitřního konfliktu 80. a 90. let minulého století, nicméně vzestupné levicové tendence uvnitř peruánské společnosti jsou příliš zřejmé na to, aby byly přehlíženy. Pokud ovšem nevíme, z jakého důvodu se tak děje, jen těžce lze situaci změnit. Navíc peruánské politické elity na tyto tendence reagují zejména potlačováním, což se dlouhodobě nejeví jako efektivní řešení. Z těchto důvodů lze považovat hledání motivací podpory hnutí MOVAREF za smysluplné a relevantní. Poznatky plynoucí z této diplomové práce přispějí k již vypracovaným výzkumům o radikální politické činnosti a v budoucnu mohou být využity v dalších studiích ověřujících hypotézy o politické radikalizaci studentů.

Zkoumaná problematika je vztažena k časovému úseku od roku 2009 po současnost, s tím, že sběr dat probíhal v období od konce roku 2021 a v průběhu roku 2022. V roce 2009 bylo hnutí MOVAREF založeno a ačkoliv se, stejně tak jako každé uskupení, do jisté míry v čase vyvíjí, v průběhu jeho existence nebyly zaznamenány zásadní ideologické změny, které by měly mít významný vliv na to, kdo jsou jeho příznivci.

Jak již bylo zmíněno, právě s levicovým radikalismem má Peru velmi bolestivou zkušenost z 80. a 90. let minulého století, kdy zemi sužoval vnitřní ozbrojený konflikt mezi peruánským státem na jedné straně a radikálně levicovou guerillovou organizací Světlá stezka na straně druhé. Jak uvádí Muñozová (2021), i po ukončení konfliktu a odstoupení autoritářského prezidenta Fujimoriho v roce 2000 se Peru zmítá v neustálé politické krizi, charakteristické společenskou roztržičností, politickou reprezentací nereagující na potřeby společnosti, neefektivně vládnoucím státním aparátem a slabým stranickým systémem bez institucionalizovaných politických stran. Zmíněné problémy tak během posledních dvou desetiletí postupně vedou ke stále silnějšímu zklamání a nedůvěře nejen v pravicové vlády, o čemž svědčí jak stále silnější tlaky a politické turbulence, tak i výhra krajně levicově se profilujícího kandidáta Pedra Castilla v prezidentských volbách v červnu 2021.

Na nedůvěru ve stát a nespokojenost s vládami poukazuje i hnutí MOVAREF, které je ovšem zároveň spjato se značnou mírou kontroverze, zejména z důvodu napojení na Světlou stezku, a to hned v několika směrech. Prvním pojítkem je dnes již zesnulý bývalý vůdce zmíněné guerillové organizace Abimael Guzmán, jehož advokát (Alfredo Crespo) je jedním ze zakladatelů hnutí MOVAREF, mnohdy označovaného za politické křídlo Světlé stezky⁶. Dalším aspektem hnutí, který odpůrci považují za problematický, je požadavek všeobecné amnestie pro osoby odsouzené za zločiny spáchané během vnitřního konfliktu⁷.

Zejména z výše zmíněných důvodů je podpora MOVAREF v peruánské společnosti velmi citlivým tématem. V souvislosti s univerzitou San Marcos toto tvrzení platí dvojnásob, a to nejspíše z toho důvodu, že v minulosti se jednalo o instituci proslulou přítomností podporovatelů Světlé stezky. Mnozí sympatizanti hnutí proto čelí politicky motivované perzekuci, ke které dochází od prezidentských voleb v roce 2021 stále častěji. Ačkoliv se názory a požadavky osob inklinujících k MOVAREF pohybují v širokém spektru od obhajování násilí páchaného Světlou stezkou po volání po příznivějších životních podmínkách, už jen samotným vyjádřením náklonnosti k tomuto hnutí se člověk do jisté míry vystavuje riziku, že bude nařknut z obhajoby terorismu⁸ (obavy z politického stíhání sympatizantů MOVAREF budou dále popsány v kapitole 4.4).

Práce je členěna do pěti kapitol, prostřednictvím kterých budou zodpovězeny kladené otázky a téma bude zasazeno do historického a politického kontextu země. První kapitola se zabývá metodologií výzkumu a popisem sociologického profilu respondentů. Čtenář bude seznámen s teoretickým základem studie, v rámci kterého bude představena metoda zakotvené teorie včetně odůvodnění jejího výběru. Vedle sběru a analýzy dat budou v rámci této kapitoly definovány výzkumné cíle.

---

⁶ Někteří z členů či sympatizantů hnutí jsou právě potomci bývalých členů zmíněné guerillové organizace (Villasante Cervello, 2012, s. 38).

⁷ Amnestie se za Guzmánova života měla vztahovat i na jeho osobu, přičemž mezi odpůrci hnutí dodnes panuje podezření, že primárním účelem pro vznik MOVAREF bylo jeho osvobození.

⁸ V Peru je tento druh slovních útoků označován výrazem „terruqueo“, tedy osočení z napojení na Světlou stezku, které ve většině případů nebývá podložené. Vedle tohoto významu může mít označení i rasistickou konotaci.

Druhá kapitola je věnována vymezení pojmů demokratické zastoupení a politická levice. Jelikož pojem politická levice je velmi široký a různorodý, je přiblížen v rámci obecného pojetí, z pohledu relevantního v kontextu Peru a vzhledem k povaze hnutí MOVAREF je definován také pojem radikální levice.

Třetí kapitola zasazuje definované téma do historického kontextu od vnitřního konfliktu v 80. a na počátku 90. let minulého století po vládu Alberta Fujimoriho. Pozornost je věnována guerillové organizaci Světlá stezka, jejím příznivcům a aktivitám po zatčení vůdce Abimaela Guzmána. V souvislosti s působením zmíněné organizace je analyzována role univerzity San Marcos a okolnosti, za kterých došlo k ukončení vnitřního konfliktu. V rámci této kapitoly je pozornost dále věnována výzvám souvisejícím se stranickým systémem a levicovým tendencím uvnitř současné peruánské společnosti.

Čtvrtá kapitola se zabývá povahou hnutí MOVAREF. Ta je popsána jak prostřednictvím charakteristik zastánců včetně respondentů, tak i kritiků hnutí, vedle kterých je pozornost věnována i způsobu, kterým uskupení prezentuje samo sebe. Dále jsou v této části otevřena témata organizační struktury, členské základny, stigmatizace, se kterou se sympatizanti potýkají a také snahy o registraci hnutí jako oficiální politické strany.

Poslední kapitola analyzuje shromážděná data a výpovědi respondentů a nabízí odpověď na výzkumnou otázku, zdali je podpora MOVAREF ze strany studentů univerzity San Marcos ovlivněna nedostatečným demokratickým zastoupením a socioekonomickými podmínkami, ve kterých se studenti nacházejí.

Data byla shromážděna pomocí dotazníků a následně analyzována za využití abduktivní zakotvené teorie. Tato metoda byla zvolena, neboť namísto ověřování již existujících teorií je vhodná pro vytváření teorií nových, a to zejména v oblastech zkoumání motivace (Knechtová, Pokorná, Pešáková & Dolanová, n.d.). Analýza tedy spočívala v kódování dat (otevřeném, axiálním a selektivním) získaných z odpovědí na otevřené otázky v rámci dotazníku, který vyplňovali studenti v období konce roku 2021 a v průběhu roku 2022. Vzhledem k povaze tématu, kterým se výzkum zabývá, kdy jedním z dílčích a zároveň

nezbytných cílů je pochopení způsobu, jakým respondent vnímá realitu, tato studie také okrajově využívá diskurzivní analýzy⁹.

Samotný sběr dat probíhal za intenzivního kontaktu s respondenty, během kterého se, v průběhu hodin s nimi strávených, zkoumání stalo blízkou osobní zkušeností. Z toho důvodu byly využívány také přístupy antropologického výzkumu, které jsou postaveny právě na ponoření se do zkoumané společnosti. V průběhu zkoumání bylo klíčové co možná nejvíce minimalizovat jazykovou bariéru¹⁰, projevovat velkou míru empatie, udržovat s respondenty pravidelný kontakt a trávit s nimi dostatečné množství času. Zároveň bylo nutné uplatňovat reflexivní přístup, tedy komunikovat s respondenty s vědomím, že tyto interakce jsou do jisté míry ovlivňovány mojí identitou tvořenou původem, genderem, věkem atd. Během interakcí s respondenty byly vytvářeny poznámky, ke kterým jsem se zpětně vracela a v některých případech tato témata se studenty otevírala při dalším kontaktu. S respondenty, se kterými byl navázán bližší a intenzivnější kontakt, byly v průběhu zkoumání konzultovány objevující se nejasnosti. Tito studenti, kteří tak plnili funkci jakýchsi konzultantů, mi pravidelně vysvětlovali souvislosti či poskytovali doplňující informace v rámci zkoumané problematiky.

Vedle dat získaných z dotazníkového šetření tato diplomová práce čerpá zejména ze zdrojů publikovaných ve španělském jazyce, a to jak z odborných článků, dokumentů zveřejněných různými organizacemi (CVR, 2003; Ipsos, 2011, 2012, 2021; JNE, 2011, 2012; Organización Internacional del Trabajo, 2016; Ministerio de Desarrollo e Inclusión Social, 2022), peruánských médií či monografií. Co se týče dosavadního výzkumu na téma radikální politické činnosti v Peru, byla publikována řada studií zaměřující se na ultralevicovou organizaci Světlá stezka (Chávez de Paz, 1987; Gorriti, 1999), nicméně významná podpora hnutí MOVADef ze strany mladé generace dle dostupné literatury dostatečně vysvětlena není. Ačkoliv některé ze studií (Sandoval, 2012; Jave,

---

⁹ Pro lepší pochopení názorů a postojů respondentů jsem vedle dotazníkového šetření považovala za velmi přínosné navazovat se studenty neformální konverzace na dané téma, v rámci kterých jsem měla příležitost se doptávat na případné nejasnosti či otázky, které jsem pro kontroverznost vyhodnotila jako nevhodné pro zařazení do dotazníku. V průběhu těchto interakcí byli respondenti v mnohých případech velmi otevření sdílet své pohledy související s tematikou této práce, což vedlo k lepšímu pochopení jejich motivace pro podporu hnutí.

¹⁰ V tomto ohledu bylo nezbytné si mimo jiné osvojit řadu slangových výrazů.

Cépeda & Uchuypoma, 2015) se radikálním politickým tendencím u univerzitních studentů (zejména těch z Universidad Nacional Mayor de San Marcos a Universidad Nacional San Cristóbal de Huamanga) věnují, problematikou, ke které je směřována velká míra pozornosti, je zejména jejich stigmatizace. Jako pro tuto práci obzvláště relevantní považuji výzkum Sandovala (2012), zabývající se rolí hnutí MOVAREF a Světlé stezky na univerzitě San Marcos. Ten je zakončený výzvou k hledání odpovědi na dosud nezodpovězenou otázku, proč toto hnutí se svými zdánlivě iracionálními a zastaralými návrhy nyní získává mladé příznivce, kteří jsou v případě studentů univerzity San Marcos navíc od předchozích generací odlišni svým sociologickým profilem. Tato odlišnost spočívá především v jejich původu. V případě předešlých generací se jednalo o děti přistěhovalců z venkovských (zejména horských) oblastí, zatímco dnešní studenti pochází v drtivé většině z hlavního města.

1 METODOLOGIE

Cílem této kapitoly je seznámit čtenáře s teoretickým základem, na kterém je výzkum postaven. Bude popsán postup sběru a analýzy dat, včetně představení metody zakotvené teorie, pomocí které byla data zpracována. Dále bude pozornost věnována stručnému představení respondentů.

Tato práce by měla přinést nové poznatky v oblasti motivace podpory hnutí MOVADef ze strany univerzitních studentů, se zaměřením na současný stav demokracie v zemi a vliv socioekonomických podmínek. Budou definovány příčiny radikalizace univerzitních studentů a jejich očekávání od podpory zmíněného hnutí. Dále bude interpretován způsob vnímání hnutí jako takového, včetně postojů k myšlenkám, které jsou pro hnutí charakteristické, jako např. požadavek všeobecné amnestie a nové ústavy. Ověřena bude také rodinná kontinuita v oblasti členství v levicově orientovaných uskupeních. Vzhledem k nezbytnému zasazení tématu do historického kontextu Peru a antropologickému přesahu problematiky se autorka bude při zkoumání držet multidisciplinárního přístupu.

Kromě uzavřených otázek a škál dotazníkové šetření obsahuje otázky otevřené, které budou analyzovány abduktivním usuzováním za použití metody zakotvené teorie. Ta dle Strausse a Corbinové (1999) spočívá v kódování ve třech fázích – otevřené, axiální a selektivní kódování, která ovšem není nutné vykonávat zcela odděleně. Kódováním se rozumí rozkrytí dat směrem k jejich interpretaci, konceptualizaci a nové integraci. V průběhu analýzy dat metodou zakotvené teorie je nezbytná opakovaná komparace a případné přetváření již vytvořených konceptů. Za tímto účelem si během práce s daty výzkumník průběžně zapisuje poznámky či vyvstávající otázky, které mohou být zaznamenávány ručně nebo pomocí speciálního softwaru (Řiháček & Hytych, 2013, s. 50). Zakotvená teorie je tedy jakýmsi návodem pro práci s daty, v průběhu které jsou v textu odhalována určitá témata, která zároveň stimulují výzkumníka při hledání a následném přemýšlení nad dalšími tématy v textu. Ta jsou výzkumníkem třizena a organizována, v další analýze pak kombinována a doplňována (Hendl, 2005, s. 246–247). Jelikož cílem této práce není ověřit již existující teorii, byla zvolena právě metoda

zakotvené teorie, která umožňuje na základě systematicky shromážděných dat vytvořit teorii novou.

Součástí dotazníkového šetření jsou mimo jiné Likertovy škály, prostřednictvím kterých budou zkoumány názory a postoje, které respondent zaujímá směrem k oficiálně registrovaným politickým stranám ve srovnání s hnutím MOVAREF. Vedle metody zakotvené teorie bude tedy analýza dat částečně prováděna metodou komparace.

V průběhu kódování a kategorizace budou jednotlivé kódy zaznamenávány do předem připravené tabulky. Považuji za podstatné zmínit, že v případě odpovědí na otevřené otázky se jednotlivé kategorie do určité míry prolínají. Kódy, pomocí kterých budou analyzovány otevřené otázky, budou uvedeny v páté kapitole. Platnost závěrů plynoucích z analýzy dat bude následně ověřena pomocí komparace dostupné literatury v podobě dříve vypracovaných studií na příbuzná témata v kombinaci s novinovými články.

Antropologická část dotazníku obsahující otevřené otázky je rozdělena do čtyř tematických částí. První část se věnuje tématu socioekonomické (ne)rovnosti v Peru, přičemž otázky jsou zaměřeny zejména na příčiny nerovnosti v kontextu Peru a porovnání možného pozitivního vlivu hnutí MOVAREF a oficiálně registrovaných politických stran na její snížení. Druhá část je zaměřena na aktuální politickou situaci, požadavek nové ústavy, demokracii a potenciální vliv hnutí MOVAREF na její kvalitu. Třetí část se soustředí na politické aktivity respondenta a jeho rodiny včetně zkoumání případné rodinné návaznosti v kontextu politické činnosti. Poslední čtvrtá část je věnována historii s důrazem na vnímání politických událostí 80. a počátku 90. let minulého století. V počáteční fázi sběru dat prostřednictvím dotazníkového šetření byla struktura dotazníku částečně upravena¹¹ za účelem ověření shromážděných dat u dalších respondentů.

---

¹¹ Do dotazníku bylo přidáno několik nových otázek. Nové otázky byly inspirované obsahem konverzací s respondenty na dané téma mimo dotazníkové šetření a poznámkami, které někteří z prvních respondentů připsávali do dotazníků za účelem dovysvětlení svých postojů a výpovědí.

1.1 Respondenti

Výzkum je zaměřen na studenty sympatizující s myšlenkami hnutí MOVAREDEF, jelikož zmíněné uskupení se těší podpoře zejména mezi mladými Peruánci. Univerzita San Marcos je navíc s levicovou politikou v peruánské společnosti dlouhodobě spojována, a to pravděpodobně především z důvodu její historie, kdy sloužila jako jedna ze základů bojovníků a podpory Světlé stezky, kde běžně docházelo k náboru nových členů (Asencios, 2017, s. 49).

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 50 studentů ve věku od 18 do 33 let, přičemž 16 dotazníků nebylo pro nekompletnost zahrnuto do vyhodnocování. Vzhledem k tomu, že univerzita se nachází v Limě, nebylo překvapením, že 32 z 34 dotázaných uvedlo jako trvalé bydliště hlavní město. Skutečnost, že 2 dotazovaní uvedli jako trvalé bydliště Ayacucho, mohla být způsobena možností dálkového studia nebo virtuální výukou v rámci restrikcí v souvislosti s pandemií nemoci COVID-19.

1.1.1 Původ respondentů

Zatímco 27 z 34 respondentů uvedlo jako místo narození Limu, co se týče jejich rodičů (jak matek, tak i otců), ve 23 případech se jednalo o osoby, které se do hlavního města přistěhovaly až v průběhu života – do Limy přišli zejména z oblastí jako Ancash, Pasco či Ayacucho. Jak Ayacucho, tak i Pasco jsou oblasti, které byly během vnitřního konfliktu významně postiženy násilím, ať už ze strany Světlé stezky, Revolučního hnutí Túpac Amaru (Movimiento Revolucionario Túpac Amaru, MRTA) či peruánské armády. Zároveň se jedná o jedny z regionů s nejvyšší mírou chudoby¹², tudíž kombinace těchto faktorů je důvodem poměrně významné migrace obyvatelstva zejména směrem do hlavního města Limy (CVR, 2003, s. 85, 154–157). V případě regionu Ancash byla zaznamenána migrace zejména v 80. a 90. letech

---

¹² Dle Ministerstva pro rozvoj a sociální inkluzi (Ministerio de Desarrollo e Inclusión Social [MIDIS], 2022) se ocitá 36 % obyvatel Ayacucho pod hranicí chudoby, v případě Pasca se jedná až o 41 %.

minulého století jako následek chaosu, který nastal především v hlavním městě regionu Huaraz po zničujícím zemětřesení v roce 1970¹³ (Rodríguez & Rojas, 2009, s. 103).

Obrázek 1 - Původ rodičů respondentů

Zdroj: Peru_-(Template).svg, 2009

¹³ Jak uvádí Rodríguez a Rojas (2009, s. 103), Ancash nebyl zasažen pouze samotným zemětřesením, nýbrž i sekundárními následky v podobě chaosu, který v regionu nastal po roce 1970 a přetrvával až do konce tisíciletí. Investice ze strany státu zejména do města Huaraz způsobily významnou migraci z venkovských oblastí, což se brzy projevilo nedostatkem pracovních příležitostí, zvyšováním životních nákladů či nedostatečnou kapacitou v oblasti bydlení. Kombinace těchto aspektů měla tak za následek další migraci, především z Huarazu do Limy.

1.1.2 Povolání rodičů

Za jeden ze standardně používaných ukazatelů socioekonomického statusu rodiny, který je pochopitelně spjat se vzděláním, je považováno povolání rodičů (Kohoutek, Lounek, Šmídová & Korečková, 2021, s. 62). V případě tohoto dotazníkového šetření se nejčastěji jednalo o drobné obchodníky prodávající libovolný typ produktů v malých prodejnách se smíšeným zbožím, na tržištích či přímo na ulici, představující 41 % matek a 35 % otců respondentů.

Dle Mezinárodní organizace práce, obchodování/prodej libovolného typu zboží představuje v Peru obživu jednotlivce či rodiny zejména v případě nedostatku pracovních příležitostí a nízkých nebo žádných sociálních dávek (Organización Internacional del Trabajo [OIT], 2016, s. 15). Tento fenomén souvisí s vysokou mírou šedé ekonomiky, která v případě Peru tvoří až 62% podíl na HDP (López & Mendoza, 2022, s. 97). Kromě toho, že ti, kteří pracují „na černo“ pochopitelně neodvádí daně, zároveň nemají nárok na žádnou zdravotní či sociální podporu.

Necelých 24 % respondentů uvedlo, že jejich matka je ženou v domácnosti. Dle Ipsos, průměrná žena v Peru starající se o domácnost dosahuje středoškolského vzdělání, přičemž příslušné rodiny v průměru spadají do příjmové kategorie C/D¹⁴ (Ipsos, 2011) a měsíčně utratí mezi 81,7 % – 85,5 % příjmů (Ipsos, 2021).

1.2 Limity

Největší komplikací při realizaci výzkumu představoval samotný sběr dat, a to z důvodu politické perzekuce sympatizantů MOVADDEF. Mnoho studentů vyjadřovalo velkou míru nedůvěry a podezření (v některých případech i prostřednictvím poměrně agresivních reakcí), že se jedná o policejní vyšetřování, a že sběr dat pro diplomovou práci je pouze záminkou pro získání informací, které by později mohly být zneužity proti nim. Několik z respondentů později potvrdilo, že mají již s podobným jednáním zkušenost, a že na

---

¹⁴ Průměrný příjem těchto domácností se pohybuje mezi 2038 a 3184 peruánských solů (12135 – 18959 Kč) (Ipsos, 2021).

univerzitní půdě jsou takové záležitosti součástí každodenního života¹⁵. Vzhledem k obavám studentů proto bylo nezbytné postupné budování důvěry prostřednictvím opakovaných setkání či videohovorů, přičemž při prvním kontaktu ve většině případů k samotnému sběru dat vůbec nedošlo. V případě osobního kontaktu bylo třeba pracovat i s výběrem místa setkání. Mnozí respondenti měli obavu o daném tématu hovořit na místě, kde by je mohl někdo slyšet a z důvodu podezření, že je někdo poslouchá, byly naše konverzace často přerušovány. Tyto okolnosti představovaly poměrně zásadní komplikace pro sběr dostatečného množství dat, což se projevovalo mimo jiné i v malé míře ochoty respondentů sdílet kontakty na další osoby, které by se potenciálně mohly výzkumu zúčastnit.

Z výše popsaných obtíží se sběrem dat vyplývá i velikost výzkumného vzorku, který tvoří 34 studentů. I přes omezený vzorek respondentů lze ovšem alespoň na základě shromážděných dat do jisté míry popsat studenty z hlavního města Limy sympatizující s hnutím MOVADef s ohledem na jejich motivaci pro podporu zmíněného hnutí, socioekonomickou situaci, ve které se nacházejí a jejich vnímání politického dění v zemi.

Při shromažďování dat a jejich následné analýze byly definovány celkem tři limity, které je třeba brát v potaz. Vymezení limitů může být navíc přínosem pro další zkoumání hnutí MOVADef či jiných témat souvisejících s radikalizací v kontextu Peru. Jak již bylo řečeno, prvním limitem je výše popsaný omezený vzorek. Vzhledem k malému souboru respondentů je tedy nutné počítat s nepřesnostmi, které se mohou vyskytnout při zobecňování závěrů. Druhý limit souvisí se zaměřením výzkumu na studenty univerzity San Marcos. Jelikož se univerzita nachází v Limě i většina respondentů pochází z hlavního města, jehož prostředí je poměrně specifické, a to hned v několika ohledech. Vysoká míra migrace do Limy s sebou přináší řadu problémů, zejména v oblasti vysoké míry nezaměstnanosti, sociálněekonomické nerovnosti a potažmo kriminality. Lze předpokládat, že odlišných výsledků by bylo dosaženo zejména v případě, kdy by dotazníkové šetření bylo prováděno v andských oblastech. Kromě toho, že značná část

---

¹⁵ Dle výpovědí respondentů se na univerzitě San Marcos mimo jiné pohybují i policisté v civilu. Tito infiltrovaní policisté se účastní přednášek nebo se pouze pohybují mezi studenty na univerzitní půdě za účelem získávání informací o případném šíření radikální levicové ideologie ať už ze stranu studentů či vyučujících.

And je státem dlouhodobě opomíjena, se jedná o oblasti, kde si vnitřní konflikt vyžádal nejvíce obětí¹⁶ (Theidon, 2006, s. 438). Z těchto důvodů tedy nelze závěry zobecnit na studenty podporující MOVADEF žijící mimo Limu. Dále je nutné vzít v úvahu i možný limit na straně výzkumného souboru související s mírou upřímnosti při vyplňování dotazníků. Výše popsaná nedůvěra a obavy mohly vést k tomu, že respondenti na některé otázky neodpovídali zcela upřímně.

---

¹⁶ To platí zejména pro region Ayacucho, kolébku Světlé stezky i vnitřního konfliktu.

2 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

Pro správné porozumění zkoumaného problému považuji za nezbytné definovat některé z pojmů, se kterými se v textu pracuje. Vzhledem k tomu, že MOVADEF je považováno za levicové hnutí, bude v rámci této kapitoly nejprve vymezen pojem „politická levice“. Následně bude definováno „demokratické zastoupení“, jehož vliv na podporu zmíněného hnutí ze strany studentů univerzity San Marcos je předmětem zkoumání této diplomové práce.

2.1 Politická levice

Gauchet či Bobbio se shodují v tom, že označení *politická levice* je relativním pojmem, který nikdy nebyl pevně definován, i přestože pokusů o jasnou definici existuje celá řada. Vzhledem k vágnosti pojmu budou uvedena různá pojetí, přičemž vzhledem k povaze zkoumaného hnutí bude relevantní zejména definování radikální levice.

Bobbio (2003, s. 30) v souvislosti v levicích hovoří o konceptu rovnosti jako o modelu vazeb uvnitř společnosti, zároveň ovšem klade důraz na skutečnost, že obsah pojmu se zásadně liší jak v čase, tak v závislosti na zemi, v jejímž kontextu je použit. V rámci Latinské Ameriky je, už jen vzhledem k různorodosti regionu jako takového, pojem levice obzvláště heterogenní a nejednotný (Martínez-Hernández & Bohigues, 2019, s. 96).

Pro demonstraci různorodosti pojmu v kontextu Latinské Ameriky lze uvést Arditioho (2008, s. 60, 67–68) pojetí nové levice, dle kterého se namísto výrazně marxistického charakteru vyznačuje rovností, solidaritou, kritickým myšlením a zpochybňování statusu chápe spíše jako proměnnou závislou na kontextu nežli jako soubor ideologických hesel. Označuje ji jako méně nepřátelskou vůči soukromému vlastnictví a stát považuje za rozhodující orgán pro regulaci trhů a provádění politiky přerozdělování. Jako další charakteristický znak uvádí nedůvěru vůči USA typickou pro antiimperialismus, nicméně sjednávání obchodních dohod se v případě, že jsou pro příslušné národy výhodné, principiálně nebrání.

V rámci této studie zaměřené na hnutí MOVADDEF bude ovšem relevantní zejména vymezení radikální politické levice, která je dle Weylandova (2010) rozdělení protipólem pro umírněnou levici. Ellner (2013, s. 2) uvádí, že radikální levice se vyznačuje kritikou neoliberalismu, globalizace a kapitalismu. Její představitelé typicky odmítají dělat ústupky či přistupovat na kompromisy, s opozicí nebývají ochotni vyjednávat a naopak k ní v rámci rétoriky směřují řadu útoků (Rivera Flores, 2010, s. 730). Za aspekty, které příznivci radikální levice zastávají, jsou dle Borona (2008, s. 28–42) považovány socialismus spolu se znárodňováním.

Castañeda (2006, s. 32) chápe politickou levici jako „myšlenkový a politický proud, který upřednostňuje zlepšení sociální situace před makroekonomickou ortodoxií, rovnostářské rozdělování bohatství před jeho vytvářením, politickou suverenitu před mezinárodní spoluprací a demokracii (přinejmenším když je v opozici, ale ne nutně jakmile se dostane k moci) před vládní efektivitou.“ (vlastní překlad) Rousseau (1978) a Habermas (2002) dále považují politickou levici za úzce spjatou s konceptem politické participace ve smyslu účasti jednotlivců na strukturách občanské společnosti.

V kontextu politiky Peru interpretuje politickou levici Quispe (2021) jako boj za třídní rovnost, hledání spravedlnosti pro venkovské, amazonské či domorodé komunity a další skupiny, na které bývá často ze strany vlád zapomínáno. Pro účely této práce je pojem politická levice chápán jako souhrn postojů vyznačujících se kritikou vůči neoliberalismu a kapitalismu, bojem za sociální rovnost a spravedlnost pro marginalizované skupiny, spolu s podporou antiimperialismu a převádění soukromého majetku do veřejného vlastnictví.

2.2 Demokratické zastoupení

Demokratické zastoupení je v této diplomové práci chápáno jako demokratická reprezentace. Reprezentací se rozumí zhmotnění zájmů určité skupiny obyvatel, přičemž demokratická reprezentace je taková, která těmto zájmům odpovídá (Mizera, 2016, s. 47). Nástrojem reprezentace jsou dle Sartoriho (2005, s. 46) politické strany, které by měly být jakýmsi prostředníkem mezi širokou veřejností a vládnoucí elitou. V rámci studie

bude tedy zkoumán vliv reprezentace či zrcadlení požadavků a zájmů respondentů prostřednictvím politických stran na podporu hnutí MOVAREF.

Dischová (2011, s. 100–113) hovoří o mobilizačním konceptu politické reprezentace, který se vedle zrcadlení požadavků určitého segmentu společnosti aktivně podílí na jejich vytváření. Míra demokratičnosti reprezentace je dle autorky měřena standardem reflexivity, který je odvozen od toho, do jaké míry jsou v rámci formování požadavků zohledňovány protesty reprezentovaných občanů.

V případě Peru se zmíněné vazby mezi politiky a většinovou společností dlouhodobě vyznačují nedůvěrou a zklamáním. Otázkou je, zda namísto vazeb nehovořit spíše o propasti či odcizení. Touto problematikou se budu dále zabývat v kapitole 3.2.1 věnované stranickému systému.

K reprezentativnímu zastoupení tedy neodmyslitelně patří adekvátní počet zástupců menšin v poměru k populaci daného státu. V případě (etnicky, kulturně a ekonomicky) velmi rozmanitého Peru je ovšem zastoupení původních obyvatel v parlamentu historicky velmi slabé¹⁷. Většinu zákonodárců tak tvoří běloši a mestici vyšší střední třídy¹⁸ (Paredes, 2008, s. 12).

---

¹⁷ Za slabou reprezentativnost můžeme hledat několik faktorů. Jedním z nich je nepochybně ve společnosti hluboko zakořeněný rasismus. Ještě dle ústavy z roku 1979 se volební právo vztahovalo pouze na osoby, které hovořily a psaly španělsky (dodnes je španělština vedle kečuánštiny a ajmarštiny jedním ze tří úředních jazyků Peru), což diskriminovalo významnou část původních obyvatel. Nutné je ovšem také zmínit obtížnost dosažení této reprezentativnosti, a to právě z důvodu velké rozmanitosti populace v mnoha směrech v kombinaci s odcizením občanů od politického dění (Rubio, 2020).

¹⁸ V letech 2001–2016 bylo v parlamentu pouze sedm zástupců původních obyvatel (Cedillo, 2018, s. 20).

3 OD VNITŘNÍHO KONFLIKTU PO ZHROUCENÍ STRANICKÉHO SYSTÉMU

Pro lepší pochopení povahy hnutí MOVAREF se tato kapitola bude zabývat zasazením tématu do historického kontextu událostí 80. a 90. let minulého století, tedy do období vnitřního konfliktu a následného autoritářství tehdejšího prezidenta Alberta Fujimoriho. Bude představena maoistická guerillová organizace Světlá stezka, která má vzhledem k požadavkům¹⁹ hnutí MOVAREF jisté společné ideologické rysy. Lze usuzovat, že právě tyto podobnosti mají mimo jiné významný vliv na vnímání sympatizantů MOVAREF většinovou společností. Dále bude pozornost věnována funkčnímu období Alberta Fujimoriho (1990–2000), jehož politika nepochybně stojí za demokratickým selháním a zhroutilím stranického systému. Právě dopady Fujimoriho režimu na stranickou politiku jsou, ve vztahu k otázce vlivu slabého demokratického zastoupení na podporu MOVAREF, obzvláště relevantní.

3.1 Světlá stezka

Pro náhled na vznik Světlé stezky je nutné se vrátit v historii do roku 1963, kdy došlo k rozštěpení Komunistické strany Peru (Partido Comunista Peruano, PCP) na prosovětskou a pročínskou frakci. O šest let později nastalo další štěpení, kdy se od pročínské (rudé) frakce odtrhla organizace dnes známá jako Světlá stezka. U zrodu této maoistické guerillové organizace stál profesor filozofie Abimael Guzmán Reynoso, toho času působící na univerzitě San Cristóbal de Huamanga ve městě Ayacucho. Právě Guzmán, hlavní vůdce Světlé stezky, se do historie Peru navždy zapsal nejen vyzdvihováním proletariátu (především v souvislosti s proletářskou revolucí), nýbrž zejména rozsáhlým porušováním lidských práv (Degregori, 1994, s. 52–53, 55).

Do svých řad se bojovníci Světlé stezky pokoušeli (z počátku vcelku úspěšně) naverbovat především chudé původní obyvatelstvo z venkovských oblastí. Prvotní strategií pro

---

¹⁹ Hlavními požadavky hnutí je např. hromadná amnestie pro politické vězně z 80. a 90. let, mezi které patřil i vůdce Světlé stezky Abimael Guzmán

nabytí podpory místních obyvatel byla obrana majetku či dobytka a trestání zkorumpovaných úředníků (Isbell, 1994, s. 84). Kromě toho tehdejší členové Světlé stezky získávali náklonnost vesnického obyvatelstva zejména v horských oblastech prostřednictvím obrany pěstitelů koky (tzv. cocaleros) před vládou a zprostředkováním obchodu s kartely z Kolumbie. Tato spolupráce, za kterou rolníci platili tehdejším senderistům²⁰ tzv. revoluční daň, byla vedle budování vztahů s místními obyvateli pro maoistickou organizaci zároveň výhodným zdrojem příjmů (Dreyfus, 1998, s. 12–14). Z venkovských oblastí se následně aktivity Světlé stezky rozšířily i do měst (zejména do hlavního města Limy), což lze obecně považovat za charakteristický znak guerillových organizací.

Oficiální ideologií Světlé stezky je tzv. pensamiento Gonzalo, přičemž kořeny této ideologie se nachází v marxismu (Guzmánem vykládaným jako nevyhnutelný přechod od kapitalismu ke komunismu), leninismu a maoismu (zejména z období Velké kulturní revoluce) (Degregori, 1994, s. 55). Pensamiento Gonzalo (neboli Gonzalovo myšlení) je výraz odvozený od pseudonymu Presidente Gonzalo používaného Abimaelem Guzmánem. Jedná se o interpretaci myšlenek Josého Carlose Mariáteguiho, které na základě maoistického pojetí konfliktu město-venkov převedl na soudobou peruánskou společnost. Chudé rolnictvo bylo označeno za hlavní hybnou sílu revoluce, která měla dosáhnout svržení představitelů starého řádu, tedy buržoazní vlády (Gorriti, 1999, s. 56–57).

Maoismus, jehož hlavním představitelem byl čínský vůdce Mao Ce-tung, je považován za jakousi čínskou obdobu marxismu, přičemž společné rysy těchto myšlenkových směrů lze pozorovat zejména v jeho raných fázích (40. léta 20. století). K odklonu začalo docházet na konci 50. let, kdy Mao v rámci snah o rekonstrukci čínské společnosti zahájil sociální experimenty. Právě maoismus byl Guzmánem považován za jedinou správnou a pravdivou ideologii, ze které převzal koncept lidové války (Pečenka a kol., 1999, s. 298; Nálevka, 2000, s. 56–57).

---

²⁰ Výraz „senderista“ je odvozen od španělského Sendero Luminoso (Světlá stezka).

3.1.1 Příznivci Světlé stezky

I přestože kolébkou Světlé stezky je horský region Ayacucho, byla by chyba organizaci považovat za převážně andskou. Ve skutečnosti hovoříme o velmi různorodém uskupení s mnoha členy z Limy, kteří do Světlé stezky vstoupili zejména v pozdějších fázích konfliktu, tzn. na přelomu 80. a 90. let (Asencios, 2017, s. 12).

Jak uvádí Chávez de Paz (1987, s. 185) v roce 1986 byla Světlá stezka tvořena třemi věkovými skupinami. V prvním případě se jednalo o základní generaci sestávající ze zakladatelů hnutí a vládnoucí elity ve věku 30–50 let, jejichž úlohou bylo vedení, organizace a plánování. Druhou skupinou byli aktivisté ve věku 20–30 let. Podporu výše uvedeným skupinám pak tvořili tzv. příznivci, tedy mladí lidé do 20 let, kteří se často cítili vyčlenění z tehdejší společnosti. Těmto jedincům, mnohdy hledajícím svou identitu, Světlá stezka nabízela pocit sounáležitosti a následně formovala jejich chování, způsob přemýšlení, mluvy atd.

3.1.2 Světlá stezka po odsouzení Abimaela Guzmána

Po zadržení Abimaela Guzmána v roce 1992 prošla Světlá stezka zásadní reorganizací, v rámci které byl zvolen nový ústřední výbor (Burt & López Ricci, 2007). I přes snahy o pokračování v dosavadní činnosti se ovšem brzy ukázalo, že zatčení hlavního vůdce představovalo pro Světlou stezku významné oslabení v podobě roztříštěnosti a neshodách uvnitř organizace o strategii dalšího postupu (Burch, 2012, s. 5). Vzhledem ke snížení frekvence násilných akcí a poklesu počtu členů, bylo zřejmé, že guerillové uskupení bez silného vůdce již nedokáže fungovat ve své dosavadní intenzitě.

Rok po svém zatčení Abimael Guzmán vybízel Fujimoriho prostřednictvím dvou dopisů k mírovým jednáním za účelem ukončení konfliktu. Nový ústřední výbor tuto korespondenci označil za falešnou, s tím, že se mělo jednat o součást strategie státu a Národní zpravodajské služby (Servicio de Inteligencia Nacional, SIN) s cílem definitivní porážky Světlé stezky (Burt & López Ricci, 2007).

Přestože po dopadení hlavního vůdce zmíněné guerillové organizace útoků každým rokem ubývalo, stále se po většinu 90. let jednalo o nebezpečného, násilného aktéra. K dalšímu významnému snížení bezpečnostní hrozby došlo roku 1999, kdy Světlá stezka utrpěla ztrátu v podobě zadržení Óscara Ramíreze (známého jako soudruh Feliciano), který po Guzmánovi částečně převzal otěže. Na přelomu tisíciletí se tak aktivity Světlé stezky omezily na nárazové výpady, jejichž rozsah a následky byly nesrovnatelné s působením uskupení vedeného Abimaelem Guzmánem (Uppsala Conflict Data Program[UCDP], n.d.).

Ačkoliv násilí sužující Peru v průběhu 80. a 90. let minulého století postupně ustalo, konflikt nebyl nikdy oficiálně ukončen. I přes značné odlišnosti od původního uskupení je Světlá stezka stále živou organizací. Informace o současném fungování a aktivitách zmíněné guerillové organizace jsou značně omezeny²¹, nicméně dle dostupných zdrojů lze usuzovat, že většina členů dnešní Světlé stezky je nějakým způsobem napojena na obchod s drogami nebo se přímo věnují pěstování či zpracování koky. Ti jsou rozděleni do dvou nezávisle fungujících frakcí působících zejména v oblastech džungle, kde se plodina, která se později zpracovává na kokain, pěstuje. Konkrétně se jedná o frakci Proseguir²², operující v údolí řek Apurímac, Ene a Mantaro (VRAEM), a frakci Huallaga, kontrolující oblast stejnojmenného údolí. Nárazové aktivity²³ těchto skupin v současnosti již nejsou mířeny proti civilnímu obyvatelstvu, nýbrž proti armádě či policii²⁴ v reakci na ohrožování správy zdrojů koky, nikoliv se záměrem o svržení státu (Burch, 2012, s. 5–6).

---

²¹ Dle nejmenovaného respondenta je současné působení organizace nejednoznačné. „Světlá stezka tady stále je, ale nikdo neví, kde je a co dělá“ (...) „to, co vidíme v médiích, není opravdová Světlá stezka, ta se udržuje v utajení“. (Z důvodu kontroverznosti tématu a politického stíhání v souvislosti s podporou hnutí MOVADef je zachována absolutní anonymita respondentů.)

²² Výraz „Proseguir“ lze přeložit jako „Pokračovatelé“.

²³ Za dvě nejvýznamnější operace po zajištění Abimaela Guzmána jsou považovány „Techint“ a „27. výročí“. K operaci Techint došlo roku 2003 v regionu Ayacucho, kde stejnojmenná argentinská společnost budovala plynovod. Zajato bylo 71 rukojmích, za které frakce Proseguir požadovala výkupné (BBC News, 2003).

Druhý výše zmíněný útok se odehrál na 27. výročí od prvního útoku Světlé stezky. Jednalo se o výbuch v obchodním domě ve městě Juliaca (BBC News, 2007).

²⁴ Jedná se například o pokusy o sestřelení vrtulníků.

Světlá stezka, jejíž ideologický základ byl podstatně oslaben, má tudíž v současnosti spíše podobu malých povstaleckých skupin, jejichž stoupenci někdy bývají, z důvodu zapojení do obchodu s drogami, nazýváni narkoteroristy. Burch (2012, s. 5) uvádí, že ačkoliv guerillová organizace byla určitým způsobem na drogový průmysl napojena již v 80. letech (zejména v podobě ochrany pěstitelů koky), po zadržení Abimaela Guzmána tyto vazby značně posílily. Stoupenci uskupení v jeho současné podobě tak bývali dnes již zesnulým tehdejším vůdcem označováni za žoldněře upřednostňující své osobní zájmy před ideologií (Ulrichová, 2014, s. 95–96).

3.1.3 Světla stezka a San Marcos

Univerzity samy o sobě byly a jsou významným místem kolektivní socializace, kde mimo jiné dochází k předávání historické paměti, přičemž povaha tohoto sociálního prostoru je podstatně ovlivňována typem instituce. Vzhledem k tomu, že v případě univerzity San Marcos se jedná o státní instituci, většina studentů pochází z ekonomicky slabých rodin, které si nemohou poplatky spojené se studiem na soukromých univerzitách dovolit. Přestože v Peru bývají obecně za kvalitnější považovány soukromé vzdělávací instituce, San Marcos dlouhodobě patří mezi nejvýznamnější a nejuznávanější vysoké školy v zemi, přičemž dle QS World University Rankings byla v roce 2023 hodnocena jako 62. nejlepší univerzita v rámci Latinské Ameriky²⁵ (Quacquarelli Symonds [QS], 2023). Na významu univerzity přidává i skutečnost, že se jedná o nejstarší univerzitu na americkém kontinentě²⁶, jež je alma mater 21 peruánských prezidentů a dalších významných osobností včetně držitele Nobelovy ceny za literaturu Maria Vargase Llosy²⁷ (Universidad Nacional Mayor de San Marcos [UNMSM], 2021).

---

²⁵ Univerzita čítá kolem 40 000 studentů a 20 fakult, z nichž je za velmi prestižní považována zejména lékařská fakulta San Fernando (Arbulu Velez & Reduciendo Soto, 2021, s. 2).

²⁶ Univerzita San Marcos byla založena 12. května 1551 (UNMSM, 2021).

²⁷ „San Marcos je starobylá instituce, jak říkával Arguedas, starobylost je hodnota, a jednou z peruánských hodnot je tato univerzita, nejstarší v Americe...“ (Mario Vargas Llosa, 2010 – vlastní překlad) (UNMSM, 2021), (poznámka autorky: José María Arguedas byl peruánský spisovatel a antropolog, který rovněž vystudoval univerzitu San Marcos).

Právě na půdách státních univerzit se během vnitřního konfliktu ve větší či menší míře prohloubila míra politizace. Výjimkou nebyla ani univerzita San Marcos, jejíž studenti v mnohých případech pocházeli z nemajetných rodin, kterých se probíhající násilí v zemi dotýkalo nejvíce, a to jak ve smyslu náboru, tak i počtu obětí Světlé stezky Agüero (2015, s. 97). Vzhledem ke značné koncentraci sympatizantů organizace mezi studenty této univerzity tak na její půdě docházelo k úspěšnému šíření radikální ideologie (Gamarra, 2012, s. 5) např. prostřednictvím distribuce propagačních letáků či dalších osvětových aktivit prováděných za účelem přilákání nových členů (Asencios, 2017, s. 49–50).

Asencios (2017, s. 125) ve své knize *La Ciudad Acorralada* zmiňuje, že během 80. a 90. let minulého století se mezi politickými vězni vyskytovalo signifikantní množství studentů či bývalých studentů univerzity San Marcos. Dle autora se někteří z těchto bývalých vězňů po propuštění na svobodu rozhodli udržovat vztah s Komunistickou stranou Peru (Světlou stezkou) právě prostřednictvím vstupu do MOVAFDEF. Nejen toto tvrzení, ale také další události, během kterých zaznívají hesla typická pro zmíněné hnutí, jako např. pochod k hrobce v Comas²⁸ v roce 2016, jehož se účastnil i značný počet studentů San Marcos, poukazují na živost tématu radikální levicové ideologie v Peru.

3.2 Vláda Alberta Fujimoriho aneb pád Světlé stezky i demokracie

Období 80. a 90. let minulého století nebylo doprovázeno pouze násilím ze strany Světlé stezky. K významným přešlapům v oblasti porušování lidských práv docházelo i ze strany státu (ačkoliv v případě prezidenta Fujimoriho lze hovořit, spíše než o přešlapech, o systematickém násilí).

Ještě před tím, než bude pozornost zaměřena na vládu Alberta Fujimoriho, je třeba zmínit, že ani první funkční období Alana Garcíi (1985–1990) se neobešlo bez excesů. Jednalo se zejména o masakry z roku 1986, kdy byly v rámci potlačení vzpoury vězňů prakticky srovnány se zemí tři věznice v Limě. Dle Komise pravdy a usmíření (Comisión de la

---

²⁸ Hrobka v Comas je kryptou pro bojovníky Světlé stezky.

verdad y Reconciliación, CVR) o život přišlo téměř 300 vězňů, včetně studentů vysokých škol. Právě na tyto masakry odkazují příznivci MOVAREF hesly „*stát je zodpovědný za genocidy Frontón, Lurigancho a Callao*“²⁹ (Comisión de la Verdad y Reconciliación [CVR], 2004, s. 230).

Roku 1990 se stal prezidentem Alberto Fujimori, jehož rétorika, ale i činy jsou dodnes hodnoceny jako přinejmenším velmi tvrdé. Už jen z důvodu vládnutí „železnou rukou“ tehdejší prezident nepochybně patří mezi nejkontroverznější politiky peruánské historie. I přestože v průběhu Fujimoriho diktatury, během které se dopustil mnoha zločinů, za něž si dodnes odpykává trest ve vězení, je důležité zmínit i pozitiva, za kterými tehdejší prezident stál. Nesporným přínosem pro Peru byly jeho ekonomické úspěchy vedoucí k hospodářskému růstu, kterých dosáhl prostřednictvím radikálních reforem. Za jeho prvního mandátu došlo k výraznému nárůstu ekonomické produktivity, což vedlo k dramatickému poklesu inflace, země zaznamenala významný příliv zahraničních investic a pokrok v oblasti infrastruktury. Největším Fujimoriho úspěchem bylo bezesporu dopadení vůdce Světlé stezky Abimaela Guzmána (ABC News, n.d.).

Fujimoriho vláda se ovšem do historie Peru nezapsala pouze bojem se zmíněnou guerillovou organizací, v rámci kterého byla Světlá stezka výrazně oslabena zejména díky dopadení Guzmána v roce 1992. Toto období se totiž vyznačovalo i mnoha problémy od rozdělování společnosti po porušování lidských práv a brutální násilí vůči civilistům.

Už v roce 1992 provedl Fujimori „autopuč“, tedy rozpuštění parlamentu a pozastavení platnosti ústavy v rámci vyhlášení výjimečného stavu (Weyland, 2006, s. 20), jehož fatální následky na kvalitu demokracie v Peru jsou dodnes aktuální. Tento krok prezident odůvodnil tím, že ho parlament nenechal vládnout³⁰ a pod záminkou vymýcení korupce dále nařídil reorganizaci justice, nad kterou tak převzal kontrolu. Pozastavením platnosti ústavy spolu s rozpuštěním kongresu a převzetím moci nad soudní mocí tak Fujimori

---

²⁹ 19. června je na počest obětem každoročně mezinárodním komunistickým hnutím (*El movimiento comunista internacional*) připomínán jako Den hrdinství (CVR, 2004, s. 230).

³⁰ V případech, kdy prezident nezíská většinu v parlament, se v Peru jedná o relativně běžnou záležitost.

v podstatě získal možnost neomezeně vládnout téměř bez odporu (Castro, 2021). I přestože Fujimori s podporou ozbrojených sil postupně přebíral kontrolu nad řadou institucí, díky zlepšení bezpečnostní i ekonomické situace v zemi během prvního volebního období se stále těšil podpoře významné části obyvatelstva a roku 1995 byl znovuzvolen do funkce prezidenta republiky. Na počátku druhého mandátu byly sice formální demokratické náležitosti dodržovány, nicméně postupné oslabování demokratických institucí vedlo k jejich ovládnutí a následnému zneužívání, což se stalo mimo jiné i v případě Národní zpravodajské služby (SIN), která se stala nástrojem prezidentova poradce Vladimira Montesina. Zejména Fujimoriho druhé funkční období provázelo vydírání, korupce v podobě podplácení politiků a soudců, manipulace médií za účelem vytváření kouřových clon, cenzury, zkreslování „nepohodlných“ informací, zveřejňování nepravdivých zpráv ve prospěch vlády a v neposlední řadě za účelem boje proti občanům či institucím kritizujícím tehdejší vládu (García Montero, 2001, s. 74). Dle organizace Human Rights Watch (2005, s. 4–7) docházelo mimo jiné i k odposlechům telefonních hovorů a následnému zastrašování opozičních politiků či novinářů. Fujimori tak postupně získal kontrolu nad Kongresem, soudy, některými médii a finančním systémem.

Symbolem násilí tohoto období se stala polovojenská jednotka Grupo Colina, která měla v rámci boje se Světlou stezkou na svědomí zejména únosy, mučení, vraždy a násilná zmizení (Human Rights Watch, 2005, s. 4). Obvyklou reakcí na případná nařknutí z některých z výše jmenovaných zločinů bylo popírání či bagatelizace s tím, že účelem těchto obvinění je diskreditace vlády (Stucchi & Ladd, 2000).

Nejen o tom, že univerzitní prostředí bylo považováno za místo ideologického šíření, ale především o demokratickém selhání během Fujimoriho pravicové vlády svědčí mimo jiné i jeden z nejzávažnějších případů – masakr na univerzitě v La Cantuta z roku 1992. Jednalo se o únos a následné usmrcení devíti studentů a jednoho profesora z pudy Universidad Nacional de Educación Enrique Guzmán y Valle spáchané tajnou polovojenskou jednotkou Grupo Colina vedenou Vladimírem Montesinem (CVR, 2004, s. 320–321).

Je to tedy právě období Fujimoriho vlády, kterému bývá připisován původ mnohých nevyřešených problémů, které dodnes vyplývají na povrch. Konkrétně bývá tehdejšímu prezidentovi vyčítán např. samotný způsob řešení bezpečnostní krize čistě vojenskými silami a autoritářský režim, který přetrvával po odsouzení Abimaela Guzmána až do roku 2000. Fujimori se tedy bezesporu podílel na boji proti násilí, kterého se dopouštěla Světla stezka, ovšem za podmínek, ke kterým neodmyslitelně patří státem páchané zločiny proti lidskosti. Mnozí kritici tehdejšího prezidenta zastávají názor, že po vojenské výhře nad Světlou stezkou mělo vedle potlačení guerillové organizace dojít také k řešení problémů³¹, kvůli kterým byl konflikt rozpoután.

3.2.1 Stranický systém

Roztříštěný a slabý stranický systém je v Peru dlouhodobě příčinou mnoha problémů, zejména pokud hovoříme o odcizení občanů od politické reprezentace a nestabilitě na mnoha úrovních. K delegitimizaci politických stran došlo již v 80. letech minulého století, kdy se země potýkala s ekonomickou a bezpečnostní krizí, na které tradiční politické strany nebyly schopny efektivně reagovat, lépe řečeno, tyto krize byly stranami ještě více prohlubovány (Dvořák, 2016, s. 14).

Následný antistranický režim Alberta Fujimoriho představoval pro peruánský stranický systém další ránu, jejíž následky přetrvávají dodnes. Jelikož politické strany byly pro tehdejší autoritářský režim hrozbou, prezident proti nim aktivně zasahoval, čímž znemožňoval budování stabilní politické organizace a pole peruánské stranické politiky se tak stávalo stranickým (ne)systémem³². Nejfatálnější následky po sobě ovšem nejspíše zanechal v roce 1992 prezidentův autoupuč, po kterém došlo k definitivnímu zhroucení stranického systému (Sánchez, 2009, s. 513).

---

³¹ Dle Komise pravdy a usmíření (CVR) byla původní příčinou konfliktu ignorace původních obyvatel ze strany státu a vnímání této části populace jako podřadné. Ozbrojený konflikt je tudíž považován za eskalaci boje mezi elitami a indigenními obyvateli, který byl v zemi přítomen dlouho před prvním útokem Světla stezky.

³² Sanchez-Sibony (2022) nazývá stranický systém Peru ne-systémem.

Po ukončení vlády Alberta Fujimoriho v roce 2000 sice došlo k obnově demokracie (alespoň co se týče dodržování minimálních demokratických standardů), nicméně k obnovení stranického systému nikoliv (Lanegra, 2021, s. 139). Dodnes tak můžeme pozorovat velmi chaotickou a nepředvídatelnou politickou scénu, s často se střídajícími politickými stranami, které buď nejsou reprezentativní na to, aby získaly dostatečnou podporu voličů, nebo zanikají v důsledku vnitřních problémů (Bermúdez-Tapia, 2020, s. 207).

Na problematický přechod a následné udržení demokracie po ukončení vlády Alberta Fujimoriho bez dobře fungujících politických stran poukazovali již politologové Levitsky a Cameron (2003, s. 1). Ti tvrdí, že právě na případě Peru, kdy rozklad stranického systému oslabil demokratickou opozici vůči autoritářskému režimu, můžeme pozorovat, jak zásadní význam mají politické strany pro latinskoamerické demokracie. Dle Przeworskeho (1991, s. 10) jsou totiž právě politické strany základním nástrojem odpovědnosti zastupitelské demokracie, prostřednictvím kterého mohou občané ve volbách odměnit či potrestat úřadující politiky. V případě Peru ovšem můžeme pozorovat nedostatek stranických struktur, které by nespokojenost občanů usměřňovaly (Morales, 2021).

Jak již bylo řečeno, téma stranického systému je v Peru dodnes velmi problematické, přičemž nestabilitě přispívá mimo jiné i silná orientace na jednotlivé kandidáty namísto politických stran (Chavez Linares, 2022, s. 52). Korupcí protkané politické strany jsou neorganizované, nereprezentativní a často slouží jako jakýsi nástroj politiků, prostřednictvím kterého prosazují své individuální či skupinové zájmy mnohdy na úkor voličů. Chavez Linares (2022, s. 84) uvádí, že nedostatek stranické disciplíny v kombinaci s neschopností efektivně vládnout tak vyvolává ze strany občanů značnou míru nedůvěry. Vzhledem k tomu, že politické strany zajišťující odpovědnost vůči demokratickým institucím jsou nezbytnou součástí demokratických režimů (Levitsky, 1999, s. 6; Levitsky & Cameron, 2003, s. 1), uskupení ve výše popsané podobě představují ohrožení nejen pro stranický systém, ale také pro demokracii jako takovou (Chavez Linares, 2022, s. 47).

Muñozová (2021) vedle slabého stranického systému upozorňuje také na výraznou různorodost peruánské společnosti, která v posledních dvaceti letech představuje jednu z hlavních výzev v otázce hledání odpovídajícího politického zastoupení. Kromě státního aparátu schopného efektivně vládnout, autorka poukazuje právě na absenci dobře organizovaných a stabilních politických stran, které by dokázaly reagovat na nesourodé potřeby společnosti. Politickou reprezentaci popisuje jako chronicky roztržitou a zmiňuje věčné konflikty mezi reformisty a antireformisty, kvůli kterým se stát téměř neustále potýká s politickou nestabilitou a boji mezi výkonnou a zákonodárnou mocí, což pochopitelně také přispívá k nespokojenosti občanů. Z důvodu dlouhodobého nedostatečného politického zastoupení tak nejsou požadavky občanů účinně předávány státu, a tak se země často zmitá v politických krizích a protestech, přičemž dochází k odcizení společnosti od politického dění a ke ztrátě důvěry ve strany.

Na základě výše popsaných teoretických poznatků charakterizující peruánský stranický systém lze politické strany považovat za neefektivní a nereprezentativní. Právě odcizení voličů od politických představitelů a nedostatečná reprezentace jejich zájmů a potřeb, v rámci této diplomové práce označované jako nedostatečné demokratické zastoupení, jsou teoretickým východiskem pro zkoumání radikalizace studentů univerzity San Marcos.

3.3 Sociální hnutí v Peru

Stejně tak jako v mnoha jiných zemích Latinské Ameriky je i v Peru dlouhodobě přítomna hluboká propast mezi vládou a občany. To platí především v případě regionů³³, které jsou státem tradičně opomíjené, zanedbané a v některých případech vykořisťované. Ačkoliv v historii Peru proběhlo několik decentralizačních reforem, ze kterých byla za nejrozsáhlejší považována reforma schválená po ukončení vlády Alberta Fujimoriho, tedy roku 2001 (McNulty & Guerra Garcia, 2019), žádná z nich nebyla, co se týče dlouhodobých výsledků, příliš úspěšná. Peru se tudíž již po mnoho desetiletí potýká

---

³³ Jedná se především o horské oblasti v Andách (*sierra*) a Amazonii (*selva*), nicméně státem přehlížené jsou nepochybně i okrajové části Limy (*conos*).

s tzv. nespravedlivým uspořádáním společnosti s ohledem na vztah mezi metropolí a venkovem³⁴.

Vedle výrazných ekonomických nerovností, pro jejichž překonání vlády nevyvíjí téměř žádné úsilí, můžeme pozorovat také velké kulturní rozdíly (Naveiro, 1989, s. 70). Jedná se např. o kulturní tradice, jazyk³⁵ či náboženství. Tato diverzita je markantní zejména mezi pobřežím a velkými městy, andskými oblastmi a Amazonií³⁶. Už jen vzhledem k velikosti země a heterogenní společnosti tedy není překvapením, že každodenní životy s problémy obyvatel žijících v odlehlých oblastech jsou velmi odlišné od života politiků sídlících v Limě³⁷ (Dian, 2008, s. 70).

Jako jakýsi mechanismus pro vyjádření kolektivních požadavků (Ministerio de Cultura, n.d.), zejména pak těch, které jinak vládou nejsou vyslyšeny, fungují v peruánské společnosti masové organizace či hnutí. Mezi nejaktivnější sociální uskupení v současnosti patří levicová hnutí a odbory, které tvoří zejména učitelé, rolníci či vysokoškolští studenti zaměřující se na ekonomické otázky. Druhou skupinou v současnosti poměrně aktivních uskupení jsou sociálně-environmentální hnutí vymezující se proti těžbě³⁸. Tyto skupiny, které jsou z velké části tvořené domorodými obyvateli, kladou důraz na etnickou a kulturní identitu, typicky se vymezují proti

---

³⁴ Aspekt centralismu souvisí mimo jiné i s tématem rasismu, který je v peruánské společnosti pevně zakořeněný.

³⁵ Pro řadu obyvatel (zejména pocházejících z andských oblastí či Amazonie) není španělština prvním jazykem. To může být zdrojem diskriminace např. ve formě urážek a posměšků v reakci na mluvený či psaný projev. Pro některé původní obyvatelé tato odlišnost představuje např. překážky v politické participaci.

³⁶ Zmíněná různorodost je sice zdrojem kulturního bohatství, ovšem pokud není dostatečně respektována, může se stát prvkem, který společnost rozděluje. To se týká zejména etnické diverzity, která je pro Peru velmi charakteristická. Vzhledem k tomu, že někteří obyvatelé žijící mimo Limu hovoří jiným jazykem a žijí ve velmi odlišném prostředí než političtí reprezentanti, mohou se s nimi jen těžko identifikovat.

³⁷ To se mimo jiné projevilo např. během pandemie nemoci COVID-19, kdy pro velkou část obyvatelstva bylo prakticky nemožné dodržovat přísné restriktce stanovené vládou. Ve velkých městech, zejména bohatých čtvrtích Limy, se život téměř zastavil, zatímco pro mnoho občanů z chudších oblastí nebylo možné z existenčních důvodů restriktce v podobě zákazu vycházení dodržovat. Mnoho z nich tak pokračovalo ve své každodennosti i přes riziko nárůstu, přičemž v některých (zejména vesnických) oblastech, kam stát "nedosáhne", převzalo kontrolu místní obyvatelstvo, které dohlíželo na dodržování opatření svým, často poněkud tvrdým, způsobem.

³⁸ Jedná se zejména o těžbu fosilních paliv (ropy a zemního plynu) související s odlesňováním (především za účelem výstavby příjezdových cest, vrtných plošin a potrubí), kontaminací půdy a vody. Mezi problémy v oblasti těžby patří nepochybně i nelegální těžba dřeva (např. mahagonu) (Fuksová, 2009).

neoliberální politice (Guevara, 2014, s. 64–67) a upozorňují na výše zmíněné vykořisťování ze strany státu.

Vedle výše popsaných uskupení vznikajících za účelem upozorňování na problémy či požadavky určitých sociálních skupin se snahou ovlivnit jistá politická rozhodnutí v Peru vzniká široká škála komunitních spolků, jejichž motivací je zlepšení kvality života na lokální úrovni prostřednictvím sdružování občanů „zdola“. Tato část společnosti se tedy namísto spoléhání se na podporu ze strany státu sdružuje např. do ženských a mládežnických skupin, provozuje malé lokální školky, jesle, pečovatelské domy či dokonce knihovny (Carrillo, 2006, s. 182–183).

3.3.1 Prostor pro radikální uskupení

Hnutí MOVAREF bylo v rámci této diplomové práce definováno jako radikální levicové politické hnutí. Ačkoliv je toto uskupení považováno za politickou odnož Světlé stezky, se kterou se částečně shoduje i z ideologického hlediska, je stále nutné od sebe tyto dvě organizace odlišovat. I přestože se tedy jedná o dvě různá uskupení, v rámci hledání důvodů přítomnosti hnutí s radikálními ideologiemi v současné peruánské společnosti, budou stručně popsány obecné faktory zvyšující riziko výskytu politického terorismu.

Jelikož za existencí extremistických organizací ve společnosti může stát široká škála faktorů, pozornost bude věnována pouze těm, které jsou relevantní v kontextu Peru. Za jedny z potenciálních okolností přispívajících k výskytu politického terorismu jsou považovány třídní konflikt a neschopnost státu poskytnout společnosti socioekonomické a bezpečnostní jistoty (Crotty, 2005, s. 452–456). Právě rasové nerovnosti a neschopnost či nezájem vlády řešit tyto aspekty rozdělující peruánskou společnost byly respondenty uváděny jako klíčové dlouhodobé problémy v zemi.

Když odhlédneme od faktorů obecně vytvářejících úrodnou půdu pro radikální uskupení směrem k současné situaci v Peru, příležitosti pro vznik a podporu krajně levicových hnutí, jako je MOVAREF, vznikají zejména jako následek dvou typů potíží, kterým peruánská společnost dlouhodobě čelí. První z nich je chudoba a s ní související

nezaměstnanost, která se týká zejména venkovských oblastí, kde je mnohdy přítomnost státu velmi slabá. Druhým aspektem je dlouhodobá politická nestabilita související s neefektivními vládami a absencí stabilních politických stran významně přispívající k rozhořčení a zklamání občanů. Tato nedůvěra v politické strany a vlády obecně přispívá k už tak silné kritice neoliberalismu a vytváří prostor pro požadavky reformy státu a ústavních změn.

4 Hnutí MOVAREF A JEHO PŘÍZNIVCI V KONTEXTU PERUÁNSKÉ POLITIKY

4.1 Povaha organizace

Hnutí MOVAREF se definuje jako levicové uskupení usilující o národní usmíření prostřednictvím všeobecné amnestie³⁹ za účelem řešení problémů vyplývajících z vnitřního konfliktu 80. a 90. let minulého století. Dále klade důraz na boj za základní lidská práva a zájmy lidu (Diez & Lerner, 2012, s. 74). Jako svou oficiální ideologii výše zmíněné politické uskupení uvádí marxismus-leninismus-pensamiento Gonzalo (Movimiento por Amnistía y Derechos Fundamentales [MOVAREF], n.d.), přičemž poslední z výčtu lze přeložit jako „Gonzalovo myšlení“ a odkazuje na osobní ideologii vůdce Světlé stezky Abimaela Guzmána⁴⁰. Rétorika hnutí a jeho členů se typicky vyznačuje důrazným prosazováním antikapitalismu a antiimperialismu.

Přestože MOVAREF bývá pro v mnoha směrech shodnou ideologii nazýváno politickým křídlem či odnoží Světlé stezky, členové hnutí se proti těmto označením důrazně vymezují. Odmitání těchto pojmenování se opírá o argument, že ačkoliv ideologicky si je MOVAREF se Světlou stezkou blízké, jejich program je odlišný (Ramírez Zapata & Nureña, 2012, s. 15) (požadavkům hnutí je věnována kapitola 4.1.3.).

Dle Sandovala (2012, s. 5) se jedná o soudržné, silně disciplinované uskupení založené na fundamentalismu následující historického vůdce, kterým je v případě MOVAREF dnes již zesnulý Abimael Guzmán přezdívaný Presidente Gonzalo (Předseda Gonzalo). Hnutí je vnímáno odlišnými způsoby, přičemž mnozí politologové, političtí činitelé či jiné veřejně vystupující osoby, se k němu vyjadřují se značnou skepsí či obavami.

---

³⁹ Za života Abimaela Guzmána hnutí kladlo důraz zejména na jeho propuštění.

⁴⁰ Více informací o pensamiento Gonzalo je uvedeno v kapitole 3.1

4.1.1 Kritika hnutí

Bývalý ministr vnitra Rubén Vargas Céspedes hnutí veřejně označil za politické křídlo Světlé stezky, jehož způsob pokračování v aktivitách zmíněné povstalecké skupiny nazval politickou válkou beze zbraní (Andina, 2020). Jak uvedl deník La República, sociolog Nelson Manrique považuje hnutí za organismus vytvořený Světlou stezkou za účelem veřejného vystupování, zatímco Carlos Rivera, právník Institutu právní ochrany (Instituto de Defensa Legal), prohlašuje, že kromě amnestie pro politické vězně bylo cílem MOVADEF naplňování osobních zájmů Abimaela Guzmána (Prado, 2021).

Dále se k problematice vyjádřil v rozhovoru⁴¹ pro RPP např. Óscar Arriola, vedoucí útvaru pro boj proti terorismu (Dirección Contra el Terrorismo), který rovněž uvádí, že MOVADEF je součástí organizace Světlá stezka, přičemž jeho funkcí je předávat i po zatčení (dnes i po smrti) Abimaela Guzmána politickou vizi pensamiento Gonzalo masám. Zmiňuje mimo jiné i tajný plán výše zmíněné teroristické skupiny o vytvoření politické strany, který se dostal do rukou policie.

Co se týče kritiky členů hnutí, odsuzována bývá především dezinterpretace historie vnitřního konfliktu, přičemž někteří komentují jejich rétoriku jako rozpolcenou až zmatenou. Dle Sandovala (2012, s. 6) zejména mladí členové MOVADEF na jednu stranu odmítají násilné činy, na druhou stranu ovšem ve svých ideologických přístupech neskrývají legitimizaci potřeby organizovaného ozbrojeného násilí jako nepostradatelného způsobu k dosažení radikálních změn ve společnosti. Tvrzení mladých členů hnutí vyvracející návaznost na Světlou stezku zpochybňují také Diez a Lerner (2012, s. 77), kteří uvádí, že právě mladá generace příznivců MOVADEF mnohdy reaguje stejnými slovy jako tehdejší členové teroristické organizace, odkazují se na Mao Ce-tunga a nejsou schopni vymezit jasnou hranici mezi násilnou minulostí a tím, co tvrdí, že nyní obhajují.

Jak ukazují výsledky průzkumu Ipsos z roku 2012, ani širší veřejnost nepovažuje hnutí za příliš důvěryhodnou organizaci. Celkem 45 % dotazovaných zmíněného průzkumu

---

⁴¹ Óscar Arriola: “el Movadef lo componen los mismos integrantes de Sendero Luminoso”. In: Youtube [online]. Dostupné na: <https://www.youtube.com/watch?v=OjzT6Kurj44> (8. 10. 2021).

uvedlo, že považuje MOVAREF za politické křídlo terorismu, 23 % respondentů pokládá samotné zmíněné hnutí za teroristickou skupinu, 13 % účastníků průzkumu nahlíží na organizaci jako na levicovou politickou stranu, 13 % dotazovaných uvádí, že MOVAREF je nestátní neziskovou organizací Abimaela Guzmána, 3 % respondentů chápou hnutí jako organizaci bojující za lidská práva, přičemž zbývající 3 % účastníků průzkumu na otázku neodpovědělo (Ipsos, 2012).

4.1.2 MOVAREF dle zastánců hnutí

Ačkoliv se o MOVAREF mnohdy hovoří, nejspíše pro četné shody s ideologií maoistické Světlé stezky, jako o prosenderistickém hnutí či je za součást struktury teroristické organizace přímo považováno, je dle mého názoru důležité věnovat pozornost i způsobu, jakým MOVAREF definuje samo sebe a pohledu členů, sympatizantů či těch, kteří jednoduše nesdílí většinový názor.

Už jen proti označení „prosenderistické hnutí“ se příznivci ostře vymezují. Jako zásadní rozdíl mezi MOVAREF a Světlou stezkou uvádějí míru demokracie uvnitř organizace, absenci nutnosti vykonávat politickou aktivitu v utajení a zejména nezájem o používání zbraní či páchání jiného násilí (Pierina, 2017). Zmíněné uskupení místo toho charakterizují jako levicovou politickou stranu nebo otevřenou revoluční skupinu v tom smyslu, že členem se mohou stát lidé s různými tendencemi, vyznávající různá náboženství či ideologie.

Riestra (2015, s. 71) hovoří o MOVAREF jako o hnutí za sociální spravedlnost hledající způsob řešení problémů vyplývajících z vnitřního konfliktu 80. a 90. let. Carlos Albújar, tajemník základny v San Juan de Lurigancho, uvádí jako cíl svých politických aktivit dosáhnout všeobecné amnestie za účelem „uzdravení“ národa, který je zmíněným konfliktem stále poznamenaný. Tato amnestie by se netýkala pouze vězňů Světlé stezky a MRTA, nýbrž všech uvězněných za zločiny související s tímto konfliktem, včetně bývalého prezidenta Alberta Fujimoriho (Briceno, 2010). Všeobecná amnestie by tak dle jeho slov byla politickým řešením, prostřednictvím kterého by peruánská společnost

konečně dosáhla (nebo alespoň zahájila proces) národního usmíření, které by mělo být v zájmu obou stran zapojených do vnitřního konfliktu (Diez & Lerner, 2012, s. 74). S Carlosem Albhújarem se shoduje i tajemnice pro záležitosti mládeže Melina Aranda, která své členství vysvětluje nejen přesvědčením, že MOVAREDEF bojuje za lidská práva a zastupuje nejen zájmy zmíněné tajemnice, ale zejména zájmy lidu (Riestra, 2012, 1:20). Jsou to právě mladí lidé, kteří prostřednictvím hnutí hledají odpovědi na otázky týkající se aktuálních problémů peruánské společnosti, jako je např. nerovnost, se kterou se denně setkávají (Morales, 2012).

K debatě o politických aktivitách a označování uskupení za politické křídlo Světlé stezky se vyjádřil i generální tajemník Manuel Fajardo, který zdůrazňuje, že MOVAREDEF obhajuje myšlenky Abimaela Guzmána, ovšem v jiném kontextu než tomu bylo v případě Světlé stezky, a tudíž je nutné ho od guerillové organizace odlišovat (Riestra, 2012). V rozhovoru s Riestrem (2015, s. 78) uvádí, že hnutí vzniklo za účelem řešení problémů vyplývajících z války a odkazuje se na Guzmánovu mírovou dohodu z roku 1993.

4.1.3 Sebe prezentace hnutí

Na svých oficiálních webových stránkách se hnutí MOVAREDEF prezentuje jako politická levicová organizace bojující za novou ústavu „s lidem a pro lid“ se zájmem účastnit se voleb a sloužit lidu prostřednictvím demokratizace peruánské společnosti (MOVAREDEF, 2023). Hnutí se definuje hesly: „politické řešení, všeobecná amnestie a národní usmíření“ (Riestra, 2015, s. 15). Zároveň zdůrazňuje, že se nejedná o teroristickou organizaci a odmítá účast na plánování či dokonce vedení protivládních protestů v zemi (MOVAREDEF, 2023).

Jako své požadavky vedle všeobecné amnestie MOVAREDEF uvádí následující:

- v rámci zajištění a obrany suverenity zavedení státní kontroly nad strategickými odvětvími ekonomiky, zejména nad distribucí všech forem energie včetně zemního plynu a ropy,

- zavedení daňových reforem s důrazem na zvýšení daní pro velké monopolní společnosti s následným využitím těchto financí v oblasti školství, zdravotnictví a bydlení,
- podpora národní produkce v podobě dotací pro střední, malé a mikropodniky,
- podpora a oživení zemědělství v zemi, zavedení levných úvěrů a technologické pomoci,
- boj proti hladu a nezaměstnanosti vytvářením pracovních míst a ekonomickou podporou,
- ukončení politického pronásledování,
- namísto kriminalizace respektování základních lidských práv těch, kteří nesouhlasí s kapitalistickým vykořisťováním a bojují za novou ústavu (MOVADEF, 2022).

4.2 Organizační struktura

Organizační struktura hnutí MOVADEF sestává ze tří dílčích složek: ústředního historického výboru (Comité Histórico Central), prozatímního ústředního výboru (Comité Central Provisional) a národního výkonného výboru (Comité Ejecutivo Nacional), který je tvořen několika sekretariáty, jejichž kompletní výčet, stejně tak jako výčet osob v jednotlivých funkcích, ovšem zakládací listina neuvádí (Jurado Nacional de Elecciones [JNE], 2012, s. 3). Za zakladatele hnutí jsou považováni Manuel Augusto Fajardo Cravero (generální tajemník), Alfredo Víctor Crespo Bragayrac (bývalý advokát Abimaela Guzmána a současný zástupce generálního tajemníka), César Hugo Tito Rojas (v současnosti vedoucí představitel hnutí v Punu), Oswaldo Esquivel Caycho (tiskový tajemník) a Alberto Mego Márquez (Quiroz, 2022). Dále jsou uvedeni tajemník hospodářského výboru Juan Carlos Ríos a tajemnice pro záležitosti mládeže Melina Aranda, ostatní osoby v řídicích funkcích hnutí neuvádí (JNE 2012, s. 3–4).

Za sídlo organizační struktury MOVAREF je považováno hlavní město Lima, ze kterého je řízeno několik dalších⁴² aktivních regionálních výborů (Castañeda, 2012). Kromě množství méně či více početných základen a sympatizujících spolků rozmístěných v různých částech země (mimo jiné i v rámci univerzit), je hnutí aktivní i za hranicemi Peru, přičemž jednou ze zemí s početnou základnou sympatizantů je např. Argentina.

4.3 Členská základna

V úvodu této kapitoly je potřeba zmínit, že analýza členské základny jak Světlé stezky, tak hnutí MOVAREF je vzhledem ke kontroverzní povaze těchto uskupení problematická. Ačkoliv se z pochopitelných důvodů⁴³ řada příslušníků k těmto organizacím veřejně nehlásí, na základě dostupných zdrojů lze alespoň do určité míry strukturu členské základny přiblížit.

Autorka zároveň považuje za podstatné zdůraznit, že i přes četné společné ideologické rysy Světlé stezky a hnutí MOVAREF je stále nezbytné od sebe příznivce těchto dvou uskupení odlišovat. Jak uvádí Prado (2014), člen MOVAREF tedy nemusí nutně patřit ke Světlé stezce. Většina členů hnutí se dokonce ani žádného sjezdu zmíněné guerillové organizace nikdy neúčastnila, což souvisí se skutečností, že 70 % členské základny MOVAREF tvoří mladí lidé ve věku od patnácti do dvaceti pěti let (Pomajambo Perez & Romero Wetzell, 2021, s. 22).

Stejně tak jako povstalecká skupina Světlá stezka i hnutí MOVAREF je, co se týče členské základny, relativně nehomogenním uskupením tvořeným jak příslušníky nižších sociálních vrstev, tak i jedinci vykonávajícími společensky uznávané profese (zejména právníci) a v neposlední řadě studenty (BRICS information portal, 2021), přičemž Villasante Cervello (2012, s. 50) uvádí, že nejsilnější členskou základnu hnutí tvoří právě univerzita San Marcos. Za společnou charakteristiku mnoha příslušníků však můžeme považovat např. původ v sociálně slabém prostředí či pocit vyloučení ze společnosti.

---

⁴² V roce 2012 jich bylo 11.

⁴³ Stigmatizaci příznivců hnutí MOVAREF je věnována kapitola 4.4

Na základě knihy *La Ciudad Acorralada* (Asencios, 2017, s. 126) budou pro lepší představu členové MOVAREF rozděleni do tří skupin. První kategorií příslušníků MOVAREF jsou tehdejší stoupenci Světlé stezky včetně bývalých politických vězňů či vězňů obviněných z terorismu, kteří dle Villasante Cervello (2012, s. 50) tvoří až 40 % členské základny. Ti se typicky nedokázali úspěšně začlenit do společnosti a v životě se potýkají s řadou potíží, jako je např. rozpad rodiny, nedostatečné pracovní příležitosti či problémy s budováním nových sociálních vztahů mimo organizaci. Této skupině členů, jejichž známou a běžně se opakující frází je „mimo stranu nejsme nic“ tak hnutí nabízí nejen ekonomickou, ale i emoční podporu v podobě obživy a příležitosti udržovat mezilidské vztahy s ostatními bývalými členy Světlé stezky. Dle Agüera (2015, s. 29) MOVAREF těmto členům, kteří v některých případech své působení v rámci Světlé stezky považují za chybu, mimo jiné dává možnost veřejně vykonávat politickou činnost, aniž by za to byli stíháni. Druhou skupinou příslušníků hnutí jsou mladí lidé s rodinnou historií vázanou na Světlou stezku. Třetím typem členů jsou potom ti, u kterých nebyla zaznamenána ani rodinná kontinuita, ani historie osobního působení v rámci zmíněné marxistické guerillové organizace. Rodinná kontinuita studentů univerzity San Marcos sympatizujících s hnutím MOVAREF bude ověřena v rámci dotazníkového šetření, jehož výsledky budou prezentovány v páté kapitole.

4.4 Obraz studentů San Marcos v peruánské společnosti

Nejen univerzita San Marcos, ale obecně státní univerzity v Peru (zejména univerzita San Cristóbal de Huamanga v Ayacuchu, kde Abimael Guzmán vyučoval filozofii), bývají dodnes spojovány s radikálními levicovými ideologiemi, což do jisté míry způsobila jejich politizace během 80. let minulého století. Tento obraz je navíc živen některými politiky a médii, která mnohdy interpretují situaci tak, že půda těchto univerzit slouží k rozvoji a propagaci idejí Světlé stezky⁴⁴. Na základě těchto interpretací tak dochází ke

---

⁴⁴ Daniel Mora, předseda parlamentního výboru pro vzdělávání, uvedl, že členové hnutí MOVAREF operující na univerzitách (jejich aktivita byla zaznamenána celkem na osmi v zemi včetně San Marcos) podporují násilné činy. Shromáždění jsou údajně maskována jako semináře či zájmové kroužky. Předseda dále upozorňuje, že někteří z vyučujících jsou osoby odsouzené za terorismus (Radio Programas del Perú

stereotypizacím a generalizacím, které vedou k nahlížení na studenty jako na radikálně smýšlející už jen pro studium na příslušné univerzitě. Typický student státní univerzity je tak v některých případech vykreslován jako demonstrant účastnící se protivládních protestů, vzhlížející k Abimaelu Guzmánovi, což pochopitelně představuje mimo jiné i překážky v jejich následném profesním rozvoji (Jave, Cépeda & Uchuypoma, 2014, s. 18, 26).

Ačkoliv v minulosti na půdě univerzity San Marcos k šíření ideologie Světlé stezky opravdu docházelo, dnes je toto tvrzení minimálně diskutabilní. Je třeba si uvědomit, že přítomnost členů či sympatizantů hnutí MOVAREF na univerzitních půdách není totéž co infiltrace⁴⁵ zmíněné guerillové organizace.

Ve snaze o potlačení či vymezení se vůči osočování z terorismu tak mnohdy dochází ke stigmatizaci studentů nejen zvenčí, ale například i ze strany vedení těchto vysokých škol (Jave, Cépeda & Uchuypoma, 2015, s. 200). Zejména ti studenti, kteří opravdu inklinují k levici tak mají obavy se k ní otevřeně hlásit, cítí se nevyslyšení a v některých případech diskriminovaní. Tuto skutečnost bylo, mimo jiné, možné pozorovat i v kontaktu s respondenty, kteří měli často tendenci být při prvním kontaktu velmi uzavření a někteří se cítili být nařknutí z terorismu. Nicméně v těch případech, kdy se autorce podařilo se studenty navázat konverzací a vysvětlit, že cílem práce je porozumět jejich postojům a názorům, studenti oceňovali zájem jak o danou problematiku, tak o ně samotné.

[RPP], 2014).

Admirál ve výslužbě Luis Giampietri v roce 2014 navrhoval požádat policii a armádu, aby vstoupila na univerzitní půdy za účelem udržování kázně. Předseda národního shromáždění rektorů Orlando Velásquez ovšem tento návrh označil za přehnaný s tím, že na 98 % univerzit k infiltraci "teroristů" nedochází (Luis Giampietri pide la intervención de universidades', 2014).

⁴⁵ Pojem infiltrace vyjadřuje skrytou přítomnost s nejasným cílem. Užíván je tak např. ve spojitosti s činností agentů. V případě přítomnosti členů či sympatizantů MOVAREF na univerzitách ovšem alespoň přibližně víme, o jaký počet osob se jedná, známe osoby ve vedoucích funkcích i způsob, jakým se tyto lidé organizují (Zapata, 2013).

4.5 Snahy o registraci hnutí jako oficiální politické strany

V březnu roku 2011 právní zástupce MOVAREF Carlos Alfonso Gamero Quispe⁴⁶ podal žádost o registraci hnutí jako právoplatné politické strany. I přestože došlo k naplnění formálních kritérií žádosti doplněné dostatečným počtem podpisů (asi 360 000), požadavek byl Národní volební porotou (Jurado Nacional de Elecciones, JNE) v únoru roku 2012 zamítnut. Hlavním argumentem odmítnutí registrace MOVAREF jako oficiální politické strany byla uvedena téměř identická ideologie hnutí s povstaleckou skupinou Světlá stezka založená na marxismu-leninismu-maoismu, přijímající zásady pensamiento Gonzalo implikující násilné činy (Canal N, 2015). Spolu s návrhem obecné amnestie pro členy PCP-SL včetně Abimaela Guzmána byly cíle a záměry MOVAREF tudíž shledány za neslučitelné s demokratickými hodnotami, ústavou státu a Zákonem o politických stranách (Jurado Nacional de Elecciones, 2011, s. 1, 5–6). V průběhu vyřizování požadavku registrace došlo dle Sota (2015) k předložení a následnému schválení návrhu reformy Zákona o politických stranách, konkrétně pak čl. 5 jednajícího o požadavcích na registraci politických stran, která je příznivci MOVAREF považována za kontroverzní, neboť právě díky této změně měl stát nad politickými stranami získat větší kontrolu.

Další pokus o registraci politické strany se konal prostřednictvím Fronty za jednotu a obranu peruánského lidu (FUDEPP) jako koalice několika politických uskupení aspirujících na kandidaturu v prezidentských volbách 2016. Konkrétně se jednalo

---

⁴⁶ Carlos Gamero Quispe se stal obhájcem Abimaela Guzmána po zatčení jeho předchozího právníka Alfreda Crespa.

o spojení hnutí Movimiento Etnocacerista Runamasi Perú Siglo XXI⁴⁷, Coordinadora Patriótica de Liberación Nacional⁴⁸ a MOVAREDEF (El Comercio, 2015).

4.6 Prezidentské volby 2021

Ačkoliv snahy MOVAREDEF o registraci hnutí jako oficiální politické strany byly neúspěšné, tudíž mu nebylo umožněno participovat ve volbách, během prezidentských voleb roku 2021 se hnutí stalo jedním z předních témat politické diskuze.

Vedle častých protestů to byly právě prezidentské volby roku 2021, kdy občané jasně vyjádřili nespokojenost s dosavadním děním v zemi prostřednictvím zvolení Pedra Castilla, kandidáta krajní levicové strany Perú Libre. Možná společnost v těchto volbách (někdy označované jako revoluce bez krve) dovolávala změny související se stejnými tématy jako před vypuknutím vnitřního konfliktu. Jedná se např. o ignoraci či vykořisťování ze strany státu (zejména v případě obyvatel žijících na venkově) a diskriminaci či rasismus ze strany vládnoucích elit.

---

⁴⁷ Dle Péreze (2019) je Hnutí etnocaceristů politickým uskupením s rysy etnického nacionalismu, přičemž jeho členové se považují za patrioty hájící národní zájmy s důrazem na původní obyvatelstvo. V rámci indigenismu hnutí oslavuje především andskou identitu spolu s bilingvismem, který je charakteristický právě v horských oblastech, kde je aktivní užití domorodých jazyků (zejména kečuánštiny) stále poměrně běžnou záležitostí. Dalším znakem je oslava incké říše spolu s rétorikou změřenou proti Chile, pramenící ze ztráty území v druhé tichomořské válce (Springerová & Špičanová, 2006, s. 154).

Chávezová (2009, s. 81) uvádí, že významný podíl příznivců hnutí tvoří váleční veteráni. V roli typicky charismatického lídra stojí Antauro Humala, major ve výslužbě a skalní kritik kolonialismu. Mezi hlavní požadavky radikálního hnutí s fašistickými rysy patří tvrdá ruka v boji proti korupci a vlastizradě, včetně zavedení trestu smrti (Springerová & Špičanová, 2006, s. 151).

⁴⁸ Dostupné informace ohledně hnutí Coordinadora Patriótica de Liberación Nacional jsou velmi omezené. Ve většině případů se jedná pouze o zmínku skutečnosti, že toto hnutí mělo být součástí FUDEPP. Tím, že žádost o zapsání se do registru právoplatných politických stran byla zamítnuta, jsou dostupné informace zejména z doby před podáním žádostí, kde se spekuluje o tom, jaká uskupení budou FUDEPP tvořit.

I tento nedostatek informací, které se navíc od sebe velmi liší, vypovídá o tom, že peruánský stranický systém je, především co se týče počtu uskupení, velmi chaotický, neustále vznikají nová hnutí, která se dále dělí na jednotlivé frakce a v mnoha případech nemají dlouhou životnost. V případě FUDEPP navíc docházelo k tomu, že toto uskupení, které mělo sestávat ze tří hnutí, bylo vnímáno zejména jako nová identita MOVAREDEF, přičemž Coordinadora Patriótica de Liberación Nacional a Movimiento Etnocacerista Runamasi Perú Siglo XXI byla hnutím MOVAREDEF do jisté míry zastíněna.

Vzhledem k tomu, že 249 členů Perú Libre v roce 2011 figurovalo na kandidátní listině MOVAREF při pokusu o registraci hnutí jako oficiální politické strany (García, 2021), přičemž bývalým lídrem Perú Libre je Vladimir Cerrón, politik s vazbami na Světlou stezku, který byl mimo jiné obžalován za obhajobu terorismu, je Castillo považován za jakýsi „stín“ MOVAREF. Do jaké míry je bývalý prezident na zmíněné politické hnutí navázán, je ovšem otázkou, na kterou neexistuje oficiální odpověď. Castillo spolu s Perú Libre jakékoliv vazby sice popírá, nicméně prezidentova opakovaná setkání se členy MOVAREF⁴⁹ v paláci vlády, (který je zároveň rezidencí prezidenta) vzbuzují nad tímto tvrzením přinejmenším pochybnosti.

---

⁴⁹ Castillo během svého působení v paláci vlády opakovaně přijímal členy MOVAREF na neoficiální návštěvy, včetně zakladatele hnutí Huga Tita Rojase. V několika případech se jednalo o osoby s vazbami na učitelské odbory Conare (Piensa.pe, 2021), známé pro své vazby na MOVAREF, přičemž někteří z nich do vládního paláce vstoupili s jinou identitou (učitel Ágel Cirilo Obligas jako architekt a několik dalších jako úředníci ministerstva energetik a těžby) (Perú 21, 2021). Otázkou je, proč tato setkání nebyla zaznamenána v rejstříku návštěv a proč tyto osoby skrývaly svou identitu.

5 ANALÝZA DAT

V této kapitole se budu věnovat interpretaci dat shromážděných pomocí dotazníkového šetření. Kódování v rámci metody zakotvené teorie dle Strausse a Corbinové (1999) bylo prováděno metodou tužka-papír.

5.1 Otevřené kódování

V případě analýzy dat pomocí metody zakotvené teorie je prvním krokem otevřené kódování, pomocí kterého výzkumník odhaluje v textu významná témata. Jedná se o výzkumníkovy nové myšlenky a témata relevantní vzhledem k výzkumné otázce, podpůrné literatuře či výrazům užívaným ze strany respondentů. V rámci tohoto procesu je text nejprve rozbit na jednotky, kterým jsou přidělena krátká označení (kódy) vystihující jejich obsah (Hendl, 2005, s. 247). Výzkumník se v této fázi snaží co nejpřesněji vystihnout jednotlivá sdělení objevující se v daném textu. Následujícím krokem je seskupování kódů do významově širších konceptů za účelem snížení jejich počtu včetně hledání jejich společných vlastností a naopak odlišností (Řiháček, Čermák, Hytych, a kol., 2013, s. 47–49).

5.1.1 Příklady otevřeného kódování

Pro představu uvádím úryvky z odpovědí a hesla, kterými byly tyto pasáže textu kódovány. Jako příklady byly zvoleny otázky „*S jakými myšlenkami hnutí MOVAREF obzvláště sympatizujete?*“ a „*Z jakého důvodu si myslíte, že Peru potřebuje novou ústavu?*“, jelikož je s ohledem na téma práce lze považovat za obzvláště relevantní.

Myšlenky MOVAREF, se kterými respondenti sympatizují

- **Reprezentace zájmů lidu**
  - „Že by mohli zastupovat většinu.“
  - „Snaha o obecné všeobecné blaho a využívání politiky nikoliv k vlastnímu prospěchu, ale ku prospěchu celé společnosti.“

- **Odpovědnost státu za bydlení**
  - „...základní práva (vzdělání, zdravotnictví, bydlení).“
  - „...důstojné bydlení by mělo být pokryto státem.“
- **Podpora chudých**
  - „Aby došlo ke změně v naší sociální třídě.“
  - „Redukce chudoby...“

Nová ústava

- **Respektování původních obyvatel**
  - „...práva a příležitosti pro všechny etnické skupiny...“
  - Podpora rozvoje domorodých komunit.“
- **Zdravotnictví**
  - „Stát musí více zasahovat v oblasti zdravotnictví...“
  - „...aby se s ním neobchodovalo.“ (Poznámka autorky: se zdravotnictvím)
- **Vzdělání**
  - „Přístup ke kvalitnímu vzdělání...“
  - „Je nutné změnit aspekty současné ústavy týkající se vzdělání...“

5.2 Axiální kódování

Dle Strausse a Corbinové (1999, s. 70) v druhém kroku třídění dat dochází k seskupování konceptů vytvořených otevřeným kódováním, v průběhu čehož ovšem i nadále vyvstávají nové myšlenky či otázky. Hendl (2005, s. 250–251) uvádí, že výzkumník se tak v průběhu axiálního kódování mnohdy vrací zpět k otevřenému kódování. Je stimulován k hledání souvislostí mezi jednotlivými koncepty, přičemž na konci této fáze by měl mít představu o vztazích mezi tématy, která se v daném textu vyskytují.

Za účelem identifikování typu vztahů mezi jednotlivými kategoriemi a koncepty Strauss a Corbinová (1999, s. 73–78, 157) doporučují rozlišení subkategorií dle paradigmatického modelu na příčinné podmínky, jev, kontext, intervenující podmínky, strategie jednání a následky. V rámci této studie se jedná o analýzu vztahů daných

kategoriích vůči následku, za který je pro účely této diplomové práce považována „podpora hnutí MOVADEF“. Jelikož spolu jednotlivé kategorie velice úzce souvisí a vzájemně na sebe působí a ovlivňují se, je v některých případech obtížné odlišit příčinu od následku. Užití paradigmatického modelu pomáhá výzkumníkovi uvažovat o konceptech, kategoriích a vztazích, které se mezi nimi vyskytují, přičemž všechny z kategorií vytvořených axiálním kódováním by měly nakonec být součástí logického uspořádání výsledné teorie.

V této fázi byly tedy koncepty vytvořené v rámci otevřeného kódování volných odpovědí z dotazníkového šetření sdružovány pomocí axiálního kódování do kategorií a subkategorií. Kategorie byly určeny na základě souvislostí vyplývajících z další analýzy shromážděných dat a širšího kontextu popisovaného respondenty. Za účelem identifikování vazeb a vztahů mezi jednotlivými kategoriemi byly kladeny otázky jako např.: „Jaký následek bude mít změna podmínek?“ či „Jaká jednání se zde vyskytují?“ (Strauss & Corbinová, 1999, s. 157).

Tabulka 1 - Paradigmatický model

Příčinné podmínky	Jev	Kontext	Intervenující podmínky	Strategie jednání	Následek
Nedostupné vzdělání, zdravotní péče a důstojné bydlení; slabá reprezentace	Nedůvěra ve stát	Sociálně ekonomické nerovnosti	Rasismus a diskriminace	Požadavek nové ústavy	Podpora MOVADEF

Zdroj: Vlastní zpracování

5.3 Selektivní kódování

Dle Strausse a Corbinové (1999, s. 70) v druhém kroku třídění dat dochází k seskupování kategorií vytvořených otevřeným kódováním, v průběhu čehož ovšem i nadále vyvstávají nové myšlenky či otázky. Hendl (2005, s. 250–251) uvádí, že výzkumník se tak v průběhu axiálního kódování mnohdy vrací zpět k otevřenému kódování. Je stimulován k hledání souvislostí mezi jednotlivými koncepty, přičemž na konci této fáze by měl mít představu o vztazích mezi tématy, která se v daném textu vyskytují. Dle typu vztahů mezi kategoriemi a koncepty Strauss a Corbinová (1999, s. 73–78, 157) rozlišují subkategorie, které označují jako příčinné podmínky, jev, kontext, intervenující podmínky, strategie jednání a následky. Všechny z kategorií vytvořených axiálním kódováním by měly nakonec být součástí logického uspořádání výsledné teorie.

5.3.1 Výsledky selektivního kódování

Následující kapitola se zabývá výsledky selektivního kódování. Strauss a Corbinová (1999) používají toto označení, jelikož v samém závěru analýzy se s daty pracuje velmi výběrově.

Za účelem lepšího porozumění názorů a postojů studentů, bude v rámci této kapitoly nejprve uvedeno, jakým způsobem studenti definují samotné hnutí MOVADEF. Vedle zkoumání motivací v otázce podpory hnutí, reprezentace zájmů a potřeb ze strany oficiálně registrovaných politických stran a percepce socioekonomické nerovnosti, byli studenti tázáni, jakým způsobem vnímají hnutí jako takové. Respondenti, tedy sympatizanti MOVADEF, ve více než 41 % případů uváděli, že hnutí považují za levicově-demokratické uskupení, přičemž v rámci tohoto typu odpovědí bylo hojně zmiňováno hájení práv lidu. Jako politické křídlo Světlé stezky zmíněné hnutí popsalo více než 24 % dotazovaných. Tito studenti ovšem zároveň vysvětlovali, že s hnutím sympatizují především z důvodu boje za novou ústavu, snižování socioekonomické nerovnosti a rasismu či odpovědnosti státu za sociální jistoty, jako je přístup ke kvalitnímu zdravotnictví, vzdělání a důstojnému bydlení. Už jsem vzhledem k tomu, že všeobecná amnestie je součástí samotného názvu hnutí a nepochybně patří mezi hlavní

požadavky, lze považovat za překvapivé, že právě boj za amnestii byl v rámci charakteristik hnutí zmíněn pouze v 15 % případů.

Pro frekvenci výskytu a důraz kladený na její důležitost v otázce sympatizování se zmíněným hnutím, byla jako centrální kategorie zvolena nová ústava. V souvislosti s touto kategorií budou přiblíženy důvody stojící za zájmem studentů o novou ústavu, jež byla identifikována jako pojítka pro požadavky, které studenti popisují jako klíčové motivace pro podporu MOVAREF.

Nová ústava je centrálním prvkem spojujícím subkategorie požadavku změny hospodářského modelu, dostupného vzdělání, zdravotnictví a důstojného bydlení, snížení ekonomické nerovnosti a rasismu. Na základě výpovědí studentů univerzity San Marcos sympatizujících s hnutím MOVAREF bylo zjištěno, že tyto aspekty každý z nich ve větší či menší míře považuje za příčiny snižující kvalitu jejich života. Tito respondenti zároveň věří, že nová ústava by byla řešením příslušných problémů.

Respondenti volají po ústavě, která by reprezentovala zájmy lidu, jelikož směrem k politickým stranám, politikům a státu obecně cítí značnou míru nedůvěry a i přestože někteří z představitelů oficiálně registrovaných politických stran o nové ústavě hovoří, studenti tuto rétoriku považují pouze za strategii pro získání voličů. MOVAREF naopak považují v souvislosti se zájmem o vytvoření nové ústavy za důvěryhodné, jelikož se dlouhodobě jedná o jeden z prioritních bodů diskurzu hnutí.

Problémem, v jehož řešení prostřednictvím nové ústavy respondenti ve větší či menší míře věří, je socio-ekonomická nerovnost. Tento fenomén, vedle příjmové nerovnosti, úzce souvisí s diskriminací a v peruánské společnosti hluboko zakořeněným rasismem. Vzhledem k centralismu, který je pro Peru charakteristický, je Lima po mnoho desetiletí považována za centrum společenského dění, modernizace a vzdělání, se sídlem politických a finančních institucí. S velkou mírou migrace indigenních obyvatel z andských oblastí a džungle směrem do hlavního města, se Lima ovšem stala místem, kde se setkávají lidé s různými fyziologickými charakteristikami, pocházející z rozdílných ekonomických zázemí. I přestože drtivá většina respondentů se narodila

v hlavním městě, v mnoha případech se jedná o potomky přistěhovalců, kteří mají s rasismem více či méně osobních zkušeností.

Jak již bylo řečeno, vedle hluboko zakořeněného rasismu je v peruánské společnosti přítomná i významná příjmová nerovnost, což platí jak v rámci velkých měst, tak na úrovni město-venkov. V dotazníkovém šetření se tak v souvislosti s novou ústavou opakovaně vyskytovaly požadavky poskytnutí podpory vesnickému či chudému obyvatelstvu, zajištění stejných práv pro všechny etnické a sociální skupiny s důrazem na původní obyvatelstvo.

Studenti sympatizující se zmíněným politickým uskupením nejčastěji uváděli, že za klíčový problém peruánské společnosti považují pro značnou část populace nedostupnost důstojného bydlení, což má nepochybně významný vliv na kvalitu života. Vedle množství času, který někteří ze studentů tráví na cestách z okrajových částí Limy, se jedná o faktor, který úzce souvisí s podmínkami ke studiu a bezpečností. Pro rodiny, ze kterých mnozí respondenti pocházejí, je domov přiměřené velikosti a kvality nedostupný, a tak často žijí na kraji města spolu s dalšími členy širší rodiny (zejména prarodiči). Jelikož zajištění bydlení představuje pro řadu (obzvláště mladých) obyvatel velkou finanční zátěž, je běžnou záležitostí, že většina mladých lidí i po dokončení studia nadále žije se svými rodinami. Dle respondentů za výše popsanou problematikou stojí nedostatečná intervence státu na trhu s byty. Požadují tak navýšení zásahů státu v oblasti bydlení, změnu bytové politiky či nějakou formu podpory, která by umožnila všem Peruáncům žít v důstojnějších podmínkách. Jsou to právě změny v oblasti bydlení, které by dle respondentů měly být ukotveny v ústavě.

Dalším faktorem, který respondenti popisují jako velmi problematický, je pro významnou část populace finančně nedostupná zdravotní péče. Ačkoliv v Peru existuje bezplatné pojištění, není přístupné pro všechny. Kvalita těchto státních zařízení je navíc ve většině případů velmi nízká. Pokud daná osoba nedisponuje tímto druhem veřejného pojištění, ošetření i léky jsou zpoplatněné. Vedle zmíněného pojištění hrazeného státem v zemi existuje zpoplatněné státní pojištění, na které ovšem mnozí nedosáhnou, a soukromé kliniky, které jsou určeny pro vyšší třídu. Skutečnost, že někteří Peruánci nemají přístup ke zdravotní péči, je na základě výpovědí respondentů způsobená nedostatečnými zásahy

státu. Z tohoto důvodu je omezení soukromého vlastnictví ve zdravotním sektoru dalším požadavkem, který by měl být dle respondentů nezbytnou součástí nové ústavy.

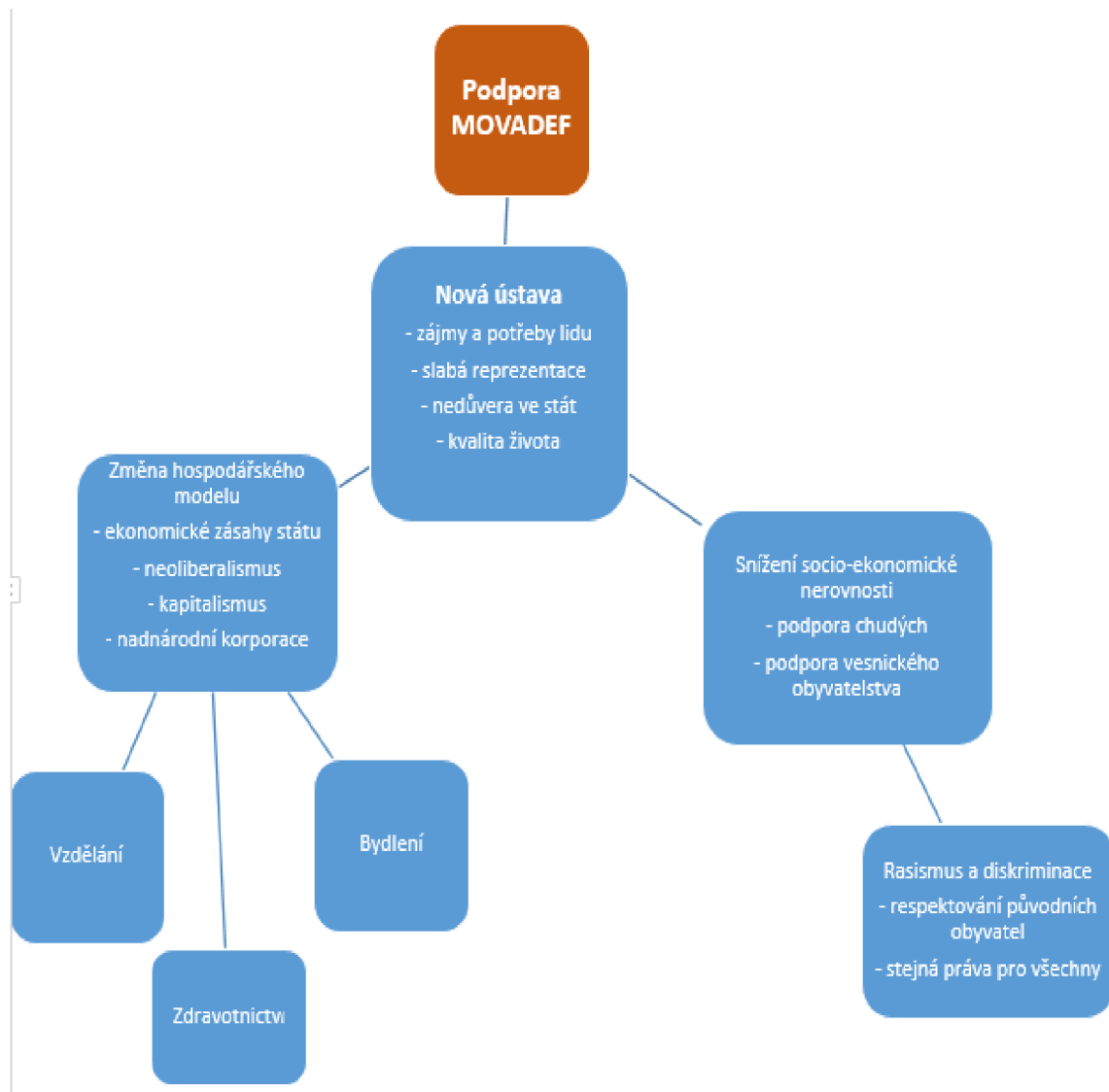
Následujícím bodem, jehož ukotvení v ústavě požadují studenti sympatizující s hnutím MOVADef, je zvýšení aktivity státu v oblasti vzdělání. Vzhledem k tomu, že většina univerzit v Peru je soukromých, pro značnou část obyvatel je vysokoškolské vzdělání nedostupné. Ačkoliv některé z univerzit v zemi spadají pod stát, je jich velmi málo a kvalita poskytovaného vzdělání je ve většině případů nižší než v případě soukromých univerzit. I přestože v případě respondentů tohoto výzkumu se jedná o studenty uznávané státní vysoké školy nejen v Peru, nýbrž v rámci celé Jižní Ameriky, je nutné poznamenat, že právě z důvodu nízkého počtu veřejných institucí je velmi obtížné úspěšně projít přijímacím řízením. Intenzivní příprava na přijímací řízení tak běžně trvá řadu měsíců, přičemž v zemi existují tzv. akademie (instituce, které studentům pomáhají se studiem na konkrétní přijímací řízení), které jsou ovšem na rozdíl od univerzity San Marcos opět soukromé.

Významný podíl soukromého vlastnictví v oblasti vzdělání se navíc netýká pouze vysokých škol. V případě středního a základního vzdělání existuje sice dostatek státních institucí, nicméně jejich kvalita je s těmi soukromými jen těžce srovnatelná.

Na základě poznatků plynoucích z výpovědí respondentů lze do jisté míry souhlasit s Moralesem (2012), který popisuje osoby podporující zmíněné politické uskupení jako „mladé tazatele hledající odpověď na to, co se děje ve společnosti“ (vlastní překlad). Soudě dle Moralesova tvrzení, ale také dle dat získaných v rámci této studie, je pochopitelné, že potlačování ze strany státu, jako strategie boje proti radikalizaci mladých lidí, je poměrně neefektivním řešením.

Selektivní kódování očekávání a požadavků, které jsou pro studenty dle shromážděných dat v podpoře hnutí MOVADef klíčové, jsou zjednodušeně znázorněny v obrázku 1.

Obrázek 2 - Selektivní kódování

Zdroj: Vlastní zpracování

5.3.2 Výsledná teorie

Na základě provedeného tříúrovňového kódování byla vytvořena teorie o vlivu socioekonomických podmínek a demokratickém zastoupení na podporu MOVADef. Následující teorie nabízí interpretaci vztahů mezi těmito proměnnými a podporou zmíněného politického uskupení ze strany studentů univerzity San Marcos, kteří s hnutím MOVADef ve větší či menší míře sympatizují.

MOVADef je studenty vnímáno především jako hnutí reprezentující požadavek nové ústavy, která by byla, namísto vládnoucích elit a nadnárodních korporací, vytvořená ve prospěch peruánského lidu. Jak uvádí jeden z respondentů, „aktuální ústava nijak neprospívá občanům v ekonomických ani sociálních otázkách, je to ústava vytvořená neoliberálem, která nepřinesla zemi rozvoj, pouze vykořisťování chudých a obohacování bohatých“. Nová ústava by měla studentům zajistit lepší kvalitu života prostřednictvím snížení socioekonomických nerovností a změny hospodářského modelu za účelem dosažení dostupnější zdravotní péče, kvalitního vzdělání a důstojného bydlení. Dále by dle studentů měla zajišťovat podporu chudého a vesnického obyvatelstva, respektování původních obyvatel a zajišťovat stejná práva pro všechny etnické skupiny a sociální třídy.

Hlavní motivací respondentů v otázce podpory hnutí MOVADef je tedy prosazování nové ústavy. Vzhledem k tomu, že studenti věří, že prostřednictvím nové ústavy by byly naplněny jejich požadavky dostupnějšího vzdělání, zdravotní péče, důstojného bydlení a celkového snížení socioekonomické nerovnosti, lze usuzovat, že socioekonomické podmínky, ve kterých se studenti aktuálně nacházejí, jsou klíčovým faktorem pro podporu hnutí.

Studenti zastávají názor, že odpovědí na tyto požadavky by měla být práva ukotvená v ústavě. V kontextu peruánské demokracie s mnoha trhlinami, nenaplněnými sliby ze strany politiků, klientelismu a nespočtu korupčních kauz, se respondenti domnívají, že pouze touto cestou by mohly být jejich požadavky naplněny. Vůči státu a politickým stranám studenti pocítují nahromaděný odpor a rozhořčení. I přestože na současné peruánské politické scéně jsou přítomny jednoznačně levicově se profilující politické strany, přičemž některé z nich dokonce prosazují požadavek studenty kýžené nové ústavy⁵⁰, nedůvěra vůči politickým činitelům je tak vysoká, že tato rétorika není považována za nic víc než za pouhý diskurz. Ačkoliv na aktuálním politickém poli v Peru figurují levicové strany, jejichž požadavky se v některých bodech s hnutím MOVADef setkávají, na základě dat shromážděných v rámci dotazníkového šetření lze tvrdit, že

---

⁵⁰ V současnosti novou ústavu prosazuje, mezi mladými lidmi inklinujícími k umírněnější levici poměrně populární, politické hnutí Nuevo Perú a politická strana, dnes již bývalého prezidenta Pedra Castilla, Perú Libre.

respondenti se necítí být reprezentováni žádnou z oficiálně registrovaných politických stran.

Co se týče kontroverzní otázky vazeb MOVADEF na Světlou stezku, na základě výpovědí respondentů lze usuzovat, že většina studentů si je této návaznosti vědomá a nepopírá jí. V souvislosti s násilím páchaným guerillovou organizací v 80. a na počátku 90. let minulého století, byly zaznamenány dva rozdílné typy postojů. Většina studentů kladla důraz na odmítání jakéhokoliv násilí a podporu hnutí vysvětlovala právě výše popsanými požadavky, zatímco někteří z dotazovaných studentů považovali násilnou činnost Světlé stezky v dané situaci za nezbytnou. S tématem Světlé stezky úzce souvisí nárok hnutí na hromadnou amnestii za zločiny spáchané během vnitřního konfliktu. K tomuto požadavku studenti vyjadřovali spíše neutrální či mírně negativní postoj, přičemž u žádného z nich se nejednalo o zásadní myšlenku v podpoře hnutí.

Ačkoliv někteří z respondentů zmínili členství svého příbuzného v politických stranách a v 80. a 90. letech v organizacích Světlá stezka či MRTA, rodinná návaznost v oblasti participace v levicově orientovaných politických či revolučních uskupeních nebyla potvrzena. Kromě toho, že počet těchto případů nebyl dostatečně vysoký na vyvozování závěrů, se v části případů (zejména v souvislosti se Světlou stezkou a MRTA) jednalo o vzdálené příbuzné. U všech z těchto studentů bylo navíc na základě rozhovoru možné usuzovat, že této části rodinné historie nepřisuzují příliš velkou důležitost.

ZÁVĚR

Problematika politického radikalismu je politickým tématem přesahujícím do antropologie a v případě této práce částečně také do historie. Zkoumání v oblasti radikální politické činnosti je zásadní zejména ve vztahu k demokratickým hrozbám, které sílí radikalismus představuje.

Politická levice je v Peru dlouhodobě velmi citlivým tématem, přičemž v případě univerzity San Marcos toto tvrzení platí dvojnásob. V kontextu zmíněné univerzity se dodnes hovoří o šíření levicové ideologie v dobách vnitřního konfliktu, nicméně na národní úrovni je delikátnost tématu přizívována velkými socioekonomickými rozdíly a hluboko zakořeněným rasismem. Není tedy překvapením, že hnutí MOVAREF, profilující se jako radikální levice, bývá zejména v souvislosti s univerzitou San Marcos předmětem mnoha kontroverzí. Zatímco u části mladých Peruánců se těší podpoře, zejména u těch, co mají osobní zkušenost se Světlou stezkou, budí obavy. Ačkoliv představitelé hnutí vazby na zmíněnou guerillovou organizaci popírají, přinejmenším nápadně podobná ideologie vzbuzuje u řady obyvatel značnou míru nedůvěry, o čemž mimochodem svědčí i několik neúspěšných pokusů o registraci hnutí jako oficiální politické strany za účelem účasti ve volbách.

Právě podpora MOVAREF u mladé části populace je v současnosti tématem vyvolávajícím mnoho otázek. Tato studie, zaměřená na studenty univerzity San Marcos sympatizující se zmíněným hnutím, zkoumá motivace, které stojí za podporou tohoto radikálně levicového politického uskupení. Práce je konkrétně zaměřena na vliv socioekonomických podmínek a nedostatečného demokratického zastoupení. Cílem studie bylo prozkoumat, popsat a prohloubit porozumění v oblasti motivace podpory MOVAREF se zaměřením na socioekonomické podmínky a reprezentaci zájmů studentů zmíněné univerzity ze strany oficiálně registrovaných politických stran. Zároveň byla položena výzkumná otázka „Jaký vliv mají socioekonomické podmínky a nedostatečné demokratické zastoupení na politickou podporu MOVAREF ze strany studentů univerzity San Marcos?“

Zkoumání bylo prováděno dotazníkovým šetřením doplněným o neformální konverzace se studenty na dané téma nad rámec samotné realizace výzkumu spolu s analýzou existujících publikací na téma levicového radikalismu v kontextu Peru. Klíčovými tématy v rámci dotazníkového šetření byla ideologie hnutí, vnímání současné politické situace v Peru, problémy sužující peruánskou společnost a respondenty jako jednotlivce. Z analýzy shromážděných dat vyplývá, že hlavní motivací pro podporu hnutí MOVAREF ze strany studentů univerzity San Marcos je požadavek nové ústavy za účelem navýšení zásahů státu v oblasti vzdělání, zdravotnictví a bydlení a redukce sociálně ekonomické nerovnosti, která je umocněna rasismem a diskriminací. Právě zdravotní péče, kvalitní vzdělání a důstojné bydlení jsou považovány za základní práva, která jsou ovšem pro významnou část populace z důvodu nepříznivé ekonomické situace v kombinaci s vysokou mírou soukromého vlastnictví v sektoru vzdělání a zdravotnictví, nedostupné.

Tyto motivace úzce souvisí se slabou demokratickou reprezentací. Analýza dat z dotazníkového šetření prokázala, že se studenti necítí být reprezentováni žádnou z oficiálně registrovaných politických stran. Jejich postoj ke státu jako takovému charakterizuje zklamání či frustrace a vzhledem k tomu, že vůči politickým představitelům v oblasti reprezentace jejich zájmů a potřeb pociťují velkou míru nedůvěry, považují za jedinou cestu ke změně a naplnění jejich požadavků novou ústavu. Na základě shromážděných dat lze tedy tvrdit, že sociálně ekonomické podmínky a nedostatečné demokratické zastoupení jsou klíčovými faktory v otázce podpory hnutí MOVAREF.

Přínosem této diplomové práce jsou nové poznatky v oblasti motivace podpory hnutí MOVAREF ze strany univerzitních studentů v Limě. Naopak hlavním limitem vyplývajícím z citlivosti tématu je omezený výzkumný vzorek, což může být příčinou vzniklých nepřesností v průběhu analýzy dat. Vzhledem k tomu, že dotazníkové šetření probíhalo pouze v rámci hlavního města Limy, nelze výsledky výzkumu zobecnit na studenty sympatizující s hnutím MOVAREF žijících v jiných částech země. I přes snahu o eliminaci tohoto limitu prostřednictvím navazování osobních kontaktů a budování důvěry je dále nutné upozornit na riziko, že zmíněná kontroverznost tématu mohla mít do jisté míry vliv na upřímnost výpovědí respondentů. Pro zobecnění závěrů této studie je

tedy zapotřebí dalšího výzkumu s širším výzkumným vzorkem, který by potvrdil či vyvrátil výsledky této studie. Výsledky této práce by ovšem mohly být využity jako vstup pro navazující výzkum ověřující platnost závěrů v jiném prostředí např. testováním hypotézy, zdali nedostatečné demokratické zastoupení a socioekonomická situace podmiňují radikalizaci univerzitních studentů.

SEZNAM ZDROJŮ

Literatura

- Agüero, J. C. (2015). *Los Rendidos: Sobre el don de perdonar*. Lima: Instituto de estudios peruanos.
- Arditi, B. (2008), Arguments about the Left Turns in Latin America: A Post-Liberal Politics?. *Latin American Research Review*, 43(3), s. 59–81.
- Asencios, D. (2017). *La ciudad acorralada*. Lima: Instituto de estudios peruanos.
- Bermúdez-Tapia, M. (2020). La progresiva crisis política del Perú. 1980-2020. *Gaceta Constitucional & Procesal Constitucional*, (155), s. 198–208.
- Bobbio, N. (2003). *Pravice a levice: důvod a smysl rozdělení politické scény*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Boron, A. A. (2008). *Socialismo siglo XXI: ¿Hay vida después del neoliberalismo?.* Buenos Aires: Ediciones Luxemburg.
- Carrillo, A. T. (2006). Organizaciones populares, construcción de identidad y acción política. *Revista Latinoamericana de Ciencias Sociales, Niñez y Juventud*, 4 (2), s. 167–199.
- Castañeda, J. (2006). Latin America's Left Turn. *Foreign Affairs*, 85(3), s. 28–43.
- Cedillo, R. (2018). Inclusión política indígena en el Perú del siglo XXI. *Revista del Instituto Electoral del Estado de México*, 59, s. 9–44.
- Comisión de Entrega de la CVR. (2004). *Hatun Willakuy*. Lima, Peru: Corporación Gráfica Navarrete.
- Comisión de la Verdad y Reconciliación. (2003). *Anexo Estadístico*. Lima, Peru: CVR.
- Conway, M. (2019). On fragile democracy: Contemporary and historical perspectives. *Journal of Modern European History*, 17(4), s. 422–431.
- Crotty, W. (2005). *Democratic Development & Political Terrorism: The Global Perspective*. Boston: Northeastern University Press.
- Dian, M. (2008). *Revoluční hnutí nebo terorismus: dilema Peru na konci 20. století (Diplomová práce)*.

- Diez, J., & Lerner, D. (2012). *En la casa del Movadef. Quehacer*, 187, s. 70–77.
- Díaz, F. D. (2015). El Perú y sus múltiples Sendero Luminoso. *Relaciones Internacionales*, 24(49), s. 51–75.
- Disch, L. (2011). Toward a Mobilization Conception of Democratic Representation. *The American Political Science Review*, 105(1), s. 100–114.
- Dvořák, M. (2016). Formálnost a neformálnost peruánských politických stran a jejich podoba na lokální úrovni (Diplomová práce).
- Ellner, S. (2013). Las complejidades de la izquierda radical latinoamericana en el poder: experiencias y desafíos en el siglo XXI. *Cuadernos del Cendes*, 30(84), s. 1-28.
- Fuksová, A. (2009). Environmentální změny a dopady na domorodé komunity v Peru. (Bakalářská práce).
- Gamarra, J. (2012). Movadef: radicalismo político y relaciones intergeneracionales. *Revista Argumentos*, 6(5), s. 1–6.
- García Montero, M. (2001). La década de Fujimori: ascenso, mantenimiento y caída de un líder antipolítico. *América Latina Hoy*, 28, s. 49–86.
- Gorriti, G. (1999). *The Shining Path: a history of the millenarian war in Peru*. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Guevara, A. D. (2014). Movimientos sociales y política en el Perú de hoy. *Latinoamérica. Revista de Estudios Latinoamericanos*, 58, s. 59–84.
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Chávez de Paz, D. (1987). *Violencia, juventud y clases populares: quiénes están en Sendero Luminoso*. Lima: Instituto de Estudios Peruanos.
- Chávez, M. A. (2009). La invención del etnocacerismo: populismo radical en el Perú (Diplomová práce).
- Chavez Linares, C. A. (2022). A Case for Disastrous Party Politics in Peru. *Res Publica - Journal of Undergraduate Research*, 27(1), s. 46–89.
- Ipsos. (2011). *IGM – Perfil del Ama de Casa 2011*. Lima, Peru: Ipsos Apoyo Opinión y Mercado.

Ipsos. (2012). Revocatoria, indulto y terrorismo. Lima, Peru: Ipsos Apoyo Opinión y Mercado.

Ipsos. (2021). Perfiles Socioeconómicos del Perú 2021. Lima, Peru: Ipsos Perú.

Jave, I., Cépeda, M., & Uchuypoma, D. (2014). Entre el estigma y el silencio: Memoria de la violencia entre estudiantes de la UNMSM y la UNSCH. Lima: Instituto d Democracia y Derechos Humanos de la Pontificia Universidad Católica del Perú y Fundación Konrad Adenauer.

Jave, I., Cépeda, M., & Uchuypoma, D. (2015). La acción política frente al estigma de la violencia entre los jóvenes universitarios posconflicto: los casos de la Universidad Nacional Mayor de San Marcos y la Universidad Nacional de San Cristóbal de Huamanga. *Antropologica*, 34(33), s. 187–202.

Jurado Nacional de Elecciones. (2011). Resolución 0224-2011-ROP/JNE. Lima, Peru: JNE.

Jurado Nacional de Elecciones. (2012). Resolución 008-2012-ROP/JNE. Lima, Peru: JNE.

Kohoutek, J., Lounek, V., Šmídová, M., & Korečková, J. (2021). Situace absolventů v podmínkách postmasového vysokoškolského vzdělávání: Stále jen reprodukce elit?. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 57(1), s. 47–73.

Lanegra, I. (2021). La travesía democrática. La democracia y el bicentenario. Lima: Ministerio de Cultura.

Levitsky, S. (1999). Fujimori and Post-Party Politics in Peru. *Journal of Democracy*, 10(3), s. 78–92.

Levitsky, S., & Cameron, M. A. (2003). Democracy without parties? Political parties and regime change in Fujimori's Peru. *Latin American Politics and Society*, 45(3), s. 1–33.

López, G., & Mendoza, C. A. (2022). Estimación del tamaño de la economía sombra: evidencia empírica para Ecuador, Perú y Colombia. *Revista Economía y Política*, 36, s. 97–117.

Martínez-Hernández, A. A., & Bohigues, A. (2019). El giro a la izquierda en los parlamentos latinoamericanos. ¿Cuándo y cómo se dio?. *Política y gobierno*, 26(1), s. 93–115.

McNulty, S. L., & Guerra Garcia, G. (2019). Politics and Promises: Exploring Fifteen Years of Peru's Participatory Decentralization Reform. *Public Organiz Rev*, 19, s. 45–64.

Mizera, M. (2016). Politická reprezentace v demokracii: „konstruktivistický obrat“ (Diplomová práce).

Muñoz, P. (2021). Peru's Democracy in Search of Representation. In T. Carothers & A. E. Feldmann. *Divisive Politics and Democratic Dangers in Latin America*. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace.

Muxel, A. (2020). Political Radicalism Among the Younger Generations. *Youth and Globalization*, 2(2), s. 123–136.

Naveiro, O. (1989). Estado y Sociedad en el Perú. Evolución y perspectivas. *Política y Sociedad*, 4, s. 65–77.

Organización Internacional del Trabajo. (2016). *Panorama Laboral 2016*. Lima, Peru: Oficina Regional para América Latina y el Caribe.

Paredes, M. (2008). Weak Indigenous Politics in Peru (CRISE Working Paper č. 33).

Pomajambo Perez, A.C., & Romero Wetzell, C. L. (2021). Menores contra el terror: El uso de nuevas estrategias educativas para combatir la captación y adoctrinamiento usado por el MOVAREDEF en jóvenes adolescentes escolares vulnerables del distrito de Comas (Diplomová práce).

Przeworski, A. (1991). *Democracy and the Market: Political and Economic Reforms in Eastern Europe and Latin America*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ramírez Zapata, I., & Nureña, C. R. (2012). *El pensamiento Gonzalo: la violencia hecha dogma político*. Lima: Secretaría Nacional de la Juventud.

Riestra, E. V. (2015). *Movaredef, el pensamiento Gonzalo y la reparación de Sendero Luminoso: 1992 – 2012* (Disertación de grado).

Rivera Flores, M. F. (2010). *Leftist Governments in Latin America: Successes and Shortcomings*. Cambridge: Cambridge University Press.

Rodríguez, J. M. S., & Rojas, F. I. N. (2009). Migración y desarrollo urbano de la Ciudad de Huaraz. *Aporte Santiaguino*, 2(1), s. 103–107.

Rousseau, J. J. (1978). *Vyznání*. Praha: Odeon.

- Řiháček, T., Čermák, I., Hytych, R. a kol. (2013). Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy. Brno: Masarykova univerzita.
- Řiháček, T. & Hytych, R. (2013). Metoda zakotvené teorie. In T. Řiháček, I. Čermák & R. Hytych. Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy (s. 44–74). Brno: MUNI Press.
- Sandoval, P. (2012). El genio y la botella: sobre Movadef y Sendero Luminoso en San Marcos. *Revista Argumentos*, 6(5), s. 1–7.
- Sanchez, O. (2009). Party Non-Systems. *Party Politics*, 15(4), s. 487–520.
- Sanchez-Sibony, O. (2022). Democracy without parties in Peru. Cham: Springer International Publishing.
- Sartori, G. (2005). Strany a stranické systémy: Schéma pro analýzu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK).
- Soto, E. C. (2015). La protección de los derechos fundamentales y la reforma de los partidos políticos (Diplomová práce).
- Springerová, P. & Špičánová, L. (2006). Peruánská guerillová hnutí. Ideové kořeny a vývoj od 60. let 20. století do současnosti. In E. Souleimanov a kol., Terorismus. Válka proti státu (s. 133–157). Praha: Eurolex Bohemia.
- Strauss, A. & Corbin, J. (1999). Základy kvalitativního výzkumu. Boskovice: Albert.
- Theidon, K. (2006). Justice in Transition: The Micropolitics of Reconciliation in Post-War Peru. *Journal of conflict resolution*, 50(3), s. 433–457.
- Ulrichová, A. (2014). Vliv Světlé stezky na život v Peru (Diplomová práce).
- Villasante, M. C. (2012). Fujimoristas y neo-senderistas contra la democracia y el Estado de Derecho. *Memoria*, 9, s. 37–55.
- Weyland, K. (2006). The Rise and Decline of Fujimori's Neopopulist Leadership. In J. F. Carrión. The Fujimori Legacy: The Rise of Electoral Authoritarianism in Peru (s. 13–38). Pennsylvania: Penn State University Press.
- Weyland, K. (2010). The Performance of Leftist Governments in Latin America: Conceptual and Theoretical Issues. In K. Weyland, R. Madrid & W. Hunter. *Leftist Governments in Latin America: Successes and Shortcomings* (s. 1–27). Cambridge: Cambridge University Press.

Internetové zdroje

ABC News. (n.d.). Background information on Alberto Fujimori. Dostupné z:

<https://abcnews.go.com/Exclusiva/story?id=3644822&page=1> (2.4.2023).

Agencia Peruana de Noticias. (n.d.). Agencia Peruana de Noticias. Dostupné z:

<https://andina.pe/ingles/inicio> (20.3.2023).

Arbulu Velez, F. R. & Reduciendo Soto, C. (2021). Informe de evaluación de resultados del PEI 2019 – 2023 – correspondiente al año 2020. Dostupné z:

<https://cdn.www.gob.pe/uploads/document/file/1972689/Informe%20de%20evaluaci%C3%B3n%20del%20Plan%20Operativo%20Institucional%20%202019%20-%202023..pdf> (26.4.2023).

BBC News. (2003). Peru hostages set free. Dostupné z:

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/2980154.stm> (23.3.2023).

BBC News. (2007). Blast kills six in southern Peru. Dostupné z:

<http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/americas/6673669.stm> (23.3.2023).

Bel, P. P. (9. října 2017). Qué es el Movadef, la polémica organización que vinculan con Sendero Luminoso en Perú y a la que acusan de apología al terrorismo. BBC News Mundo, Dostupné z: <https://www.bbc.com/mundo/noticias-america-latina-40856626> (10.2.2023).

Briceno, F. (30. září 2010). Ex-Peru rebels, out of prison, run for elected office. NBC News. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/id/wbna39444795> (20.3.2023).

Brics information portal. (n.d.). Brics information portal. Dostupné z:

<https://infobrics.org/> (20.3.2023).

Burch, M. (2012). Natural Resources and Recurrent Conflict: The Case of Peru and Sendero Luminoso. Dostupné z webové stránky United States Institute of Peace:

<https://www.usip.org/sites/default/files/files/case-study-competition/20130322-Natural-Resources-and-Recurrent-Conflict.pdf> (26.4.2023).

Burt, J. M. & López Ricci, J. (2007). Peru: Shining Path After Guzmán. Dostupné z: <https://nacla.org/article/peru-shining-path-after-guzm%C3%A1n> (25.4.2023).

Canal N. (2015). Movadef insiste en participar en elecciones 2016 con nueva estrategia. Dostupné z: <https://canaln.pe/actualidad/movadef-insiste-participar-elecciones-2016-nueva-estrategia-n200146> (20.3.2023).

Castañeda, G. (2012). Movadef cuenta con una gran red de grupos partidarios en el país y el exterior. Dostupné z: <https://redaccion.lamula.pe/2012/11/05/movadef-cuenta-con-una-gran-red-de-grupos-partidarios-en-el-pais-y-el-exterior/giovannacp/> (28.4.2023).

Castro, M. F. (6. Dubna 2021). ¿Qué sucedió el 5 de abril de 1992 en el Perú?. El Comercio. Dostupné z: <https://elcomercio.pe/respuestas/que-sucedio-el-5-de-abril-de-1992-en-el-peru-autogolpe-alberto-fujimori-constitucion-de-1993-revtli-noticia/?ref=ecr> (2.4.2023).

El Comercio. (2015). No se debe permitir inscripción a Movadef si no deslinda con SL. Dostupné z: <https://elcomercio.pe/politica/elecciones/debe-permitir-inscripcion-movadef-deslinda-sl-382620-noticia/> (23.3.2023).

García, O. (12. září 2021). ¿Qué es el Movadef y cómo se ha transformado en el tiempo?. Somos. Dostupné z: <https://elcomercio.pe/somos/historias/movadef-que-es-el-movadef-y-como-se-ha-transformado-en-el-tiempo-sendero-luminoso-abimael-guzman-tarata-cadena-perpetua-terrorismo-aptz-noticia/?ref=ecr> (10.2.2023).

Human Rights Watch. 2005. Presunción Fundada: Pruebas que comprometen a Fujimori. Dostupné z: <https://www.hrw.org/legacy/spanish/informes/2005/peru1205/peru1205sp.pdf> (2.4.2023).

Knechtová, Z., Pokorná, A., Pešáková, E. & Dolanová, D. (n.d). Kvalitativní výzkum. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/lf/js19/metodika_zp/web/pages/06-kvalitativni.html (16.3.2023).

Martínez Laya, M. J. (2021). Universidad Nacional Mayor de San Marcos. Dostupné z: <https://unmsm.edu.pe/la-universidad/historia> (26.4.2023).

Ministerio de Cultura. (n.d.). Organizaciones Representativas. Dostupné z: <https://bdpi.cultura.gob.pe/organizaciones-representativas> (5.4.2023).

Ministerio de Desarrollo e Inclusión Social. 2022. Reporte Regional de Indicadores Sociales del Departamento de Ayacucho. Dostupné z: <http://sdv.midis.gob.pe/redinforma/Upload/regional/AYACUCHO.pdf> (25.2.2023).

Ministerio de Desarrollo e Inclusión Social. 2022. Reporte Regional de Indicadores Sociales del Departamento de Pasco. Dostupné z: <http://sdv.midis.gob.pe/redinforma/upload/regional/pasco.pdf> (25.2.2023).

Morales, D. S. (2012). Jóvenes y Movadef: El refugio como ideología. Reviste Ideelee. Dostupné z: <https://revistaideele.com/ideele/content/j%C3%B3venes-y-movadef-el-refugio-como-ideolog%C3%AD> (21.3.2023).

Morales, D. S. (2021). Peru: A Democracy that does not deliver. Dostupné z: <https://revdem.ceu.edu/2021/10/16/peru-a-democracy-that-does-not-deliver/> (21.3.2023).

MOVADEF. (n.d). MOVADEF. Dostupné z: <http://www.movadef.net/>.

Perú 21. (2021). Profesores vinculados al Movadef ingresaron a Palacio con registros falsos. Dostupné z: <https://peru21.pe/politica/profesores-vinculados-al-movadef-ingresaron-a-palacio-con-registros-falsos-peru-libre-pedro-castillo-movadef-noticia/> (27.3.2023).

Peru_-_ (Template).svg. (2009). Dostupné z: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peru_-_Regions_and_departments_\(labeled\).svg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peru_-_Regions_and_departments_(labeled).svg) (30.4.2023).

Pérez, M. M. (2019). ¿Qué es el movimiento etnocacerista?. Reviste Ideele. Dostupné z: <https://revistaideele.com/ideele/content/%C2%BFqu%C3%A9-es-el-movimiento-etnocacerista> (25.3.2023).

Piensa.pe. (2021). ¿Qué oculta Castillo? Visitas clandestinas en Palacio. Dostupné z: <https://www.piensa.pe/que-esconde-castillo-los-visitantes-clandestinos-de-palacio/> (27.3.2023).

Prado, E. (13. zří 2021). Fallecimiento de Abimael Guzmán es un golpe político para el Movadef. La República. Dostupné z: <https://larepublica.pe/politica/2021/09/13/fallecimiento-de-abimael-guzman-es-un-golpe-politico-para-el-movadef/> (13.12.2022).

Prado, J. (2014). Despejando mitos sobre el Movadef y Sendero. Revista Ideele. Dostupné z: <https://revistaideele.com/ideele/content/despejando-mitos-sobre-el-movadef-y-sendero> (10.2.2023).

Quacquarelli Symonds. (n.d.). Quacquarelli Symonds. Dostupné z: <https://www.topuniversities.com/universities/universidad-nacional-mayor-de-san-marcos> (26.4.2023).

Quiroz, K. B. (11. dubna 2022). Corte Suprema ordena nuevo juicio oral contra Movadef por apología. El Comercio. Dostupné z: <https://elcomercio.pe/politica/movadef-corte-suprema-ordeno-nuevo-juicio-oral-contramovadef-por-apologia-abimael-guzman-apologia-noticia/> (10.2.2023).

Quispe, H. (2021). De Barrantes a Castillo: la evolución de la izquierda en el Perú. La República. Dostupné z: <https://elecciones.larepublica.pe/elecciones-2021-de-alfonso-barrantes-a-pedro-castillo-la-evolucion-de-la-izquierda-en-el-peru/> (31.1.2023).

Radio Programas del Perú. (2014). Mora advierte 'operadores' del Movadef en universidades públicas'. Dostupné z: <https://rpp.pe/politica/actualidad/mora-advierte-operadores-del-movadef-en-universidades-publicas-noticia-686038> (24.3.2023).

Riestra, E. V. (2012). El Sendero del MOVAREDEF: de la lucha armada a la participación política. Revista Ideele. Dostupné z: <https://revistaideele.com/ideele/content/el-sendero-del-movaredef-de-la-lucha-armada-la-participaci%C3%B3n-pol%C3%ADtica> (20.3.2023).

Riestra, E. V. (24. ledna 2012). Jóvenes del Movaredef Parte 1 – lamula. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ICOp1iHLxm8> (21.3.2023).

RPP Noticias. (14. září 2021). Óscar Arriola: “el Movaredef lo componen los mismos Integrantes de Sendero Luminoso”. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=OjzT6Kurj44> (21.3.2023).

Rubio, B. B. (2020). ¿Por qué es importante que los pueblos indígenas tengan representación en este nuevo Congreso?. Dostupné z: <https://idehpucp.pucp.edu.pe/notas-informativas/por-que-es-importante-que-los-pueblos-indigenas-tengan-representacion-en-este-nuevo-congreso/> (9.4.2023).

Strucchi, S. & Ladd, G. (2000). Las campañas psico-sociales en el gobierno de Alberto Fujimori. Dostupné z: <https://stucchi.tripod.com/politica/psico.htm> (3.4.2023).

Zapata, I. R. (2013). ¿De qué hablamos en San Marcos cuando nos referimos al MOVAREDEF?. Revista Ideele. Dostupné z: <https://www.revistaideele.com/ideele/content/%C2%BFde-qu%C3%A9-hablamosen-san-marcos-cuando-nos-referimos-al-movaredef> (15.3.2023).

Přílohy

Příloha 1 - Dotazníkové šetření

Barva	Číslo	Dotazník
1	27	1. Věk
2	28	2. pohlaví
3	29	3. Místo narození
4	30	4. Trvale bydliště
5	31	5a Místo narození rodiče - matka
6	32	5b Místo narození rodiče - otec
7	33	6a Zaměstnání rodiče - matka
8	34	6b Zaměstnání rodiče - otec
9	35	7. Socioekonomická nerovnost patří mezi hlavní problémy peruánské
10	36	8. socioekonomická nerovnost - neuváděno, bez odpovědi
11	37	8. socioekonomická nerovnost - globální faktory
12	38	8. socioekonomická nerovnost - neochopnost / nezajem vlády
13	39	8. socioekonomická nerovnost - nepříznivá ekonomická situace
14	40	8. socioekonomická nerovnost - korupce a vláda ekonomických elit
15	41	8. socioekonomická nerovnost - privatizace určitých sektorů
16	42	8. socioekonomická nerovnost - diskriminace a rasismus
17	43	8. socioekonomická nerovnost - jiné
18	44	9. Spokojenost - bydlení
19	45	9. Spokojenost - kvalita a dostupnost zdravotní péče
20	46	9. Spokojenost - Kvalita a dostupnost vzdělání
21	47	9. Spokojenost - Bezpečnost
22	48	9. Spokojenost - Životní prostředí
23	49	9. Spokojenost - Příležitosti, podmínky a spravedlnost na trhu práce
24	50	9. Spokojenost - socioekonomická rovnost
25	51	9. Spokojenost - Postavení ve společnosti

Číslo	Barva	Popis
1	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - Bydlení
2	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - kvalita a dostupnost
3	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - kvalita a dostupnost
4	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - bezpečnost
5	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - životní prostředí
6	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - Příležitosti,
7	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - socioekonomická
8	10	10. Pozitivní vliv oficiálně registrovaných politických stran - postavení ve
9	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF - Bydlení
10	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF- kvalita a dostupnost zdravotní péče
11	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF - kvalita a dostupnost vzdělání
12	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF - bezpečnost
13	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF životní prostředí
14	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF - příležitosti, podmínky a spravedlnost na trhu práce
15	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF - socioekonomická rovnost
16	11	11. Pozitivní vliv MOVADEF - postavení ve společnosti
17	12	12. Nová ústava
18	13	13. Důvody pro novou ústavu - Diskriminace
19	13	13. Důvody pro novou ústavu - Navýšení ekonomických zásahů státu
20	13	13. Důvody pro novou ústavu - Podpora malých / peruánských podniků
21	13	13. Důvody pro novou ústavu - Dostupnější vzdělání, zdravotnictví,
22	13	13. Důvody pro novou ústavu - zkvaitnění školství
23	13	13. Důvody pro novou ústavu - zajištění práv zaměstnanců
24	13	13. Důvody pro novou ústavu - jiný názor
25	13	13. Důvody pro novou ústavu - neuvedeno, bez odpovědi
26		
27		
28		
29		
30		
31		
32		
33		
34		

Číslo	Popis	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	18a	18b	18c	18d
1	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - Demokracia	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
2	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - Infrastruktúra	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				
3	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - nezávislé soudy a	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
4	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - slobodné a	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
5	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - boj proti korupcii	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
6	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - reprezentácia zájmu	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
7	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - dodržiavanie ľudských	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
8	14. Pozitívni vliv oficiálne registrovaných politických strán - snižovanie chudoby	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
9	15. Pozitívni vliv MOVADEF - ekonomický rast štátu	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
10	15. Pozitívni vliv MOVADEF - Demokracia	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
11	15. Pozitívni vliv MOVADEF - Infrastruktúra	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
12	15. Pozitívni vliv MOVADEF I - nezávislé soudy a rovnost před zákonem	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
13	15. Pozitívni vliv MOVADEF - slobodné a spravodlivé voľby	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
14	15. Pozitívni vliv MOVADEF - Boj proti korupcii	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
15	15. Pozitívni vliv MOVADEF - reprezentácia zájmu ľudu	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
16	15. Pozitívni vliv MOVADEF - dodržiavanie ľudských práv	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
17	15. Pozitívni vliv MOVADEF - snižovanie chudoby	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
18	16. Čítim sa reprezentovan/ana oficiálne registrovanou politickou	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
19	17. Charakteristika MOVADEF - demokratická leviča																						
20	17. Charakteristika MOVADEF - Politická odnož Svetie stazky																						
21	17. Charakteristika MOVADEF - hajeni práv ľudu																						
22	17. Charakteristika MOVADEF - amnestie politických väzňov																						
23	17. Charakteristika MOVADEF - jiny názor																						
24	17. Charakteristika MOVADEF - nevedeno, bez odpovedi																						
25	18. členství v organizacích / spolcích / sdruženích	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
26	18a Typ organizace - studentké spolky																						
27	18a Typ organizace - Politické strany / hnutí																						
28	18a Typ organizace - jiné																						
29	18a Typ organizace - Nevedeno, bez odpovedi																						
30																							
31																							
32																							
33																							
34																							

Číslo	Reforma	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34
1	19. Sympatie k myšienkam MOVADEF - Nova ustava	1																																	
2	19. Sympatie k myšienkam MOVADEF - snižování socioekonomické	1																																	
3	19. Sympatie k myšienkam MOVADEF - odpovědnost státu za sociální jistoty	1																																	
4	19. Sympatie k myšienkam MOVADEF - amnestie politických vězňů	1																																	
5	19. Sympatie k myšienkam MOVADEF - jiný názor	1																																	
6	19. Sympatie k myšienkam MOVADEF - nevedeno, bez odpovědi	1																																	
7	20. členství příbuzných v organizacích / spolcích / sdruženích	1																																	
8	20a typ organizace - politická strana	1																																	
9	20a typ organizace - MRTA/SL	1																																	
10	20a typ organizace - nevedeno, bez odpovědi	1																																	
11	20b specifikace příbuzných	1																																	
12	21. Rodinní příslušníci - politickí vězni	0																																	
13	22. Amnestie vězňů odsouzených za terorismus	1																																	
14	23. Možnost politické participace politických vězňů z 80. a počátku 90. let	0																																	
15	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - Ideologie Světa Stezky	1																																	
16	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - Maoismus / Marxismus / Leninismus	1																																	
17	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - Revoluční Ideologie	1																																	
18	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - socialismus	1																																	
19	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - komunismus	1																																	
20	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - násilí	1																																	
21	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - jiný názor	1																																	
22	24. Význam "Pensamiento Gonzalo" - nevedeno, bez odpovědi	1																																	
23	25. MOVADEF následuje myšlenky Abimaela Guzmána	2																																	
24	26. Zatčení během vnitřního konfliktu v 80. a počátkem 90. let	2																																	
25	27. Povaha organizace Světa Stezka	2																																	
26	28. Kdo má na svědomí většinu obětí vnitřního konfliktu	2																																	

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha 2 - Kódový klíč

Otázka 2. - pohlaví

1. Muž
2. Žena

Otázka 3. – místo narození

1. Lima
2. Mimo hlavní město

Otázka 4. – místo trvalého bydliště

1. Lima
2. Ayacucho

Otázka 5a – místo narození matky

1. Lima
2. Ayacucho
3. Ancash
4. Pasco
5. Jiné

Otázka 5b – místo narození otce

1. Lima
2. Ayacucho
3. Ancash
4. Jiné

Otázka 6a - Matka - zaměstnání

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Prodej
2. V domácnosti
3. jiné

Otázka 6b. – Otec - zaměstnání

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Prodej
2. Dělník
3. Zemědělec
4. jiné

Otázka 7. – Je socioekonomická nerovnost hlavním problémem peruánské společnosti?

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Nesouhlasím

2. Spíše nesouhlasím

3. Tak napůl

4. Spíše souhlasím

5. Souhlasím

Otázka 9. – Spokojenost s následujícími aspekty života.

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Nesouhlasím

2. Spíše nesouhlasím

3. Tak napůl

4. Spíše souhlasím

5. Souhlasím

Otázka 10. – Mohou mít některé z oficiálně registrovaných politických stran významný pozitivní vliv na následující aspekty vašeho života a života dalších generací?

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Nesouhlasím

2. Spíše nesouhlasím

3. Tak napůl

4. Spíše souhlasím

5. Souhlasím

Otázka 11. - Může mít MOVAREF významný pozitivní vliv na následující aspekty vašeho života a života dalších generací?

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Nesouhlasím

2. Spíše nesouhlasím

3. Tak napůl

4. Spíše souhlasím

5. Souhlasím

Otázka 12. – Potřebuje Peru novou ústavu?

- 0. Ne
- 1. Ano

Otázka 14., - Mohou mít některé z oficiálně registrovaných politických stran významný pozitivní vliv na následující:

0. Neuvedeno, bez odpovědi

- 1. Nesouhlasím
- 2. Spíše nesouhlasím
- 3. Tak napůl
- 4. Spíše souhlasím
- 5. Souhlasím

Otázka 15. – Může mít MOVAREF významný pozitivní vliv na následující:

0. Neuvedeno, bez odpovědi

- 1. Nesouhlasím
- 2. Spíše nesouhlasím
- 3. Tak napůl
- 4. Spíše souhlasím
- 5. Souhlasím

Otázka 16. – Cítím se být reprezentován/a některou z oficiálně registrovaných politických stran

0. Neuvedeno, bez odpovědi

- 1. Nesouhlasím
- 2. Spíše nesouhlasím
- 3. Tak napůl
- 4. Spíše souhlasím
- 5. Souhlasím

Otázka 18. – Jste členy nějaké organizace, spolku, sdružení...?

- 0. Ne
- 1. ano

Otázka 18 a- O jaké uskupení se jedná?

Neuvedeno, bez odpovědi

- Studentské spolky
- Politické strany/hnutí
- Jiné

Otázka 20. – Byl někdo z vašich příbuzných členem nějaké politicky orientované organizace?

0. ne

1. ano

Otázka 20.a – O jakou organizaci se jednalo?

Politická strana

MRTA / SL

Neuvedeno, bez odpovědi

Otázka 20b – O jaké příbuzné se jednalo?

1 rodiče

2 vzdálení příbuzní

Otázka 21. – Byl někdo z vašich příbuzných politickým vězněm?

0. Ne

1. Ano

Otázka 22. – Souhlasíte s amnestií pro vězně odsouzené za terorismus?

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Nesouhlasím

2. Spíše nesouhlasím

3. Tak napůl

4. Spíše souhlasím

5. Souhlasím

Otázka 23. - Myslíte si, že by měli mít bývalí političtí vězni z 80. A počátku 90. Let možnost participovat v politice (zakládat politické strany, kandidovat atd.)?

0. Ne

1. Ano

Otázka 25. Souhlasíte s tím, že MOVADDEF následuje myšlenky Abimaela Guzmána?

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Nesouhlasím

2. Spíše nesouhlasím

3. Tak napůl

4. Spíše souhlasím

5. Souhlasím

Otázka 26. - Ti, co byli zatčeni během vnitřního konfliktu během 80. A počátkem 90. Let jsou:

0. Neuvedeno, bez odpovědi

1. Teroristé

2. Političtí vězni

Otázka 27. – Světla stezka je:

0. Neuvedeno, bez odpovědi
1. Komunistická strana
2. Teroristická organizace

Otázka 28. – Většinu obětí během vnitřního konfliktu má na svědomí:

0. Neuvedeno, bez odpovědi
1. Sendero Luminoso
2. Armáda
3. Sendero Luminoso i armáda
4. Jiný názor

Zdroj: Vlastní zpracování